

**Univerzita Pardubice**

**Fakulta ekonomicko-správní**

**Zabezpečování vybraných veřejných služeb územní  
samosprávou**

**Denisa Kolářová**

**Bakalářská práce  
2015**

## ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Denisa Kolářová**  
Osobní číslo: **E12080**  
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**  
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**  
Název tématu: **Zabezpečování vybraných veřejných služeb územní samosprávou**  
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

### Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce bude charakteristika vybraných veřejných služeb, které poskytuje územní samospráva. Dále analyzování způsobů zabezpečování vybraných veřejných služeb. Součástí práce bude analýza způsobů financování vybraných veřejných služeb a zhodnocení jejich dopadů na rozpočet příslušného článku územního rozpočtu.

Osnova:

- Teoretická východiska veřejných služeb.
- Způsoby zabezpečování a financování veřejných služeb územní samosprávou.
- Charakteristika vybrané obce.
- Analýza zabezpečování a financování veřejných služeb ve vybrané obci.
- Zhodnocení výsledků analýzy se zaměřením na jejich dopad na rozpočet vybrané obce.

Rozsah grafických prací: -  
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran  
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická  
Seznam odborné literatury:

KOUDELKA, Z. Zákon o obcích (obecní zřízení): komentář. 3. dopl. vyd. podle stavu k 1.2.2005. Praha: Linde, 2005, 447 s. ISBN 80-720-1525-7.


OCHRANA, F. Veřejné služby - jejich poskytování, zadávání a hodnocení: teorie a metodika poptávkového způsobu poskytování a zadávání veřejných služeb na úrovni municipalit. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 167 s. ISBN 978-808-6929-316.

PAŘÍZKOVÁ, I. Finance územní samosprávy. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 238 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 405. ISBN 978-802-1045-118.

PEKOVÁ, J. Veřejné finance: úvod do problematiky. 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.


PEKOVÁ, J. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 405. ISBN 978-80-7357-351-5

PROVAZNÍKOVÁ, R., SEDLÁČKOVÁ, O. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 447 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

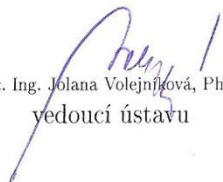
Vedoucí bakalářské práce:   
Ing. et Ing. Veronika Linhartová, Ph.D.  
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: 29. září 2014

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2015

  
doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.  
děkanka

L.S.

  
doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.  
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2014

## **PROHLÁŠENÍ**

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na mou práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

Pardubice 30. dubna 2015

Denisa Kolářová

## **PODĚKOVÁNÍ**

Tímto bych ráda poděkovala své vedoucí práce Ing. et Ing. Veronice Linhartové, Ph.D., za cenné rady a připomínky, zaměstnancům města Luže za poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce, a také Mgr. Blance Benýškové za pomoc s jazykovou úpravou. Poděkování patří i mé rodině za podporu a trpělivost během celého studia.

## **ANOTACE**

*Tato práce se zabývá charakteristikou územní samosprávy a některých jejích služeb, které poskytuje. Nezbytnou součástí úvodních kapitol je tak vysvětlení pojmů územní samospráva, obec a veřejné služby, jejich vlastnosti, znaky a kategorizace. V praktické části se práce věnuje analýze způsobu zabezpečování a financování vybraných veřejných služeb v konkrétní obci a jeho dopadem na příslušný územní rozpočet.*

## **KLÍČOVÁ SLOVA**

*územní samospráva, obec, veřejné služby, sociální služby, kulturní služby, školství, analýza zabezpečování, financování*

## **TITLE**

*The provision of selected public services by regional government*

## **ANNOTATION**

*This work deals with the characterization of selected services provided by local government. A part of it is an explanation of the terms local government, community and public services, their properties, characteristics and categorization. The thesis also analyzes the ways of securing and funding chosen public services of specific communities and their impact on the budget of the relevant article of the local budget.*

## **KEYWORDS**

*Local government, community, public services, social services, cultural services, services in the field of education, analysis of securing, funding public services*

# OBSAH

ÚVOD .....	9
1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA .....	11
1.1 VYMEZENÍ OBCE JAKO ZÁKLADNÍ SÍDELNÍ JEDNOTKY .....	14
1.1.1 Druhy obcí .....	14
2 VEŘEJNÉ SLUŽBY .....	16
2.1 VLASTNOSTI A ZNAKY VEŘEJNÝCH SLUŽEB .....	17
2.2 POSKYTOVATELÉ A UŽIVATELÉ VEŘEJNÝCH SLUŽEB .....	18
2.3 KATEGORIZACE VEŘEJNÝCH SLUŽEB .....	19
2.4 ZABEZPEČOVÁNÍ VEŘEJNÝCH STATKŮ A SLUŽEB OBCEMI .....	21
2.4.1 Finance územní samosprávy a financování veřejných služeb .....	22
3 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH VEŘEJNÝCH SLUŽEB .....	25
3.1 SOCIÁLNÍ SLUŽBY .....	25
3.1.1 Financování sociálních služeb .....	27
3.2 ŠKOLSTVÍ .....	28
3.2.1 Financování školství .....	29
3.3 KULTURNÍ SLUŽBY .....	30
3.3.1 Zabezpečování kulturních služeb územní samosprávou .....	30
3.3.2 Financování kultury územní samosprávou .....	31
4 ANALÝZA ZABEZPEČOVÁNÍ VYBRANÝCH VEŘEJNÝCH SLUŽEB MĚSTEM LUŽE .	33
4.1 CHARAKTERISTIKA MĚSTA LUŽE .....	33
4.1.1 Městský úřad Luže .....	34
4.2 ANALÝZA SOCIÁLNÍCH SLUŽEB POSKYTOVANÝCH MĚSTEM LUŽE .....	35
4.2.1 Příjmy a výdaje obce Luže na sociální služby .....	36
4.3 ANALÝZA ZABEZPEČOVÁNÍ SLUŽEB V OBLASTI VZDĚLÁNÍ A ŠKOLSTVÍ V MĚSTĚ LUŽE .....	39
4.3.1 Příjmy a výdaje organizací města Luže zřízených pro poskytování školských služeb ...	40
4.4 ANALÝZA KULTURNÍCH SLUŽEB POSKYTOVANÝCH MĚSTEM LUŽE .....	42
4.4.1 Příjmy a výdaje v kulturních službách města Luže .....	43
4.5 ANALÝZA VLIVU ZABEZPEČOVÁNÍ VYBRANÝCH VEŘEJNÝCH SLUŽEB NA CELKOVÝ ROZPOČET OBCE .....	46
ZÁVĚR .....	52
POUŽITÁ LITERATURA .....	54
SEZNAM PŘÍLOH .....	58

## SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Struktura kulturních činností financovaných z obecních rozpočtů .....	31
Tabulka 2 Výdaje Luže na sociální služby od roku 2004 do roku 2014 v přepočtu na jednoho obyvatele.....	36
Tabulka 3: Příjmy města Luže za sociální služby za rok 2004-2014 .....	37
Tabulka 4: Přehled poskytnutých dotací ze státního a krajského rozpočtu.....	37
Tabulka 5: Výdaje města Luže na vybrané školské služby (v tisících Kč) .....	40
Tabulka 6: Příjmy v oblasti kultury města Luže od roku 2004 do roku 2014 (v Kč) .....	43
Tabulka 7: Souhrnné výdaje obce na zajišťování kulturních služeb od roku 2004 do 2014....	45
Tabulka 8: Celkové příjmy obce od roku 2004 do roku 2014 (v Kč) .....	47

## SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1 Mapa ČR dle rozdělení krajů .....	13
Obrázek 2: Schéma toků finančních prostředků ve školství v ČR .....	30
Obrázek 3: Poloha města Luže .....	33
Obrázek 4: Graf znázorňující výdaje na sociální služby v roce 2004 až 2014.....	36
Obrázek 5: Grafické znázornění výdajů vynaložené na sociální služby v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004–2013 .....	38
Obrázek 6: Příjmy města Luže ve vybraných školských službách.....	40
Obrázek 7: Grafické znázornění výdajů vynaložených na vzdělání v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004-2013.....	41
Obrázek 8: Grafické znázornění celkových výdajů obce na kulturní služby .....	45
Obrázek 9: Grafické znázornění výdajů vynaložené na kulturu v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004–2013 .....	46
Obrázek 10: Grafické znázornění celkových výdajů města Luže za sledované období 2004-2014 .....	47
Obrázek 11: Grafické znázornění vlivu výdajů vybraných služeb na celkové výdaje .....	48
Obrázek 12 Grafické znázornění celkových výdajů v obcích od 2 001 do 5 000 obyvatel chrudimského okresu v období 2004–2014.....	49
Obrázek 13: Grafické znázornění celkových příjmů v obcích od 2 001 do 5 000 obyvatel chrudimského okresu pro období 2004 – 2014 .....	50



## **SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK**

ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPS	Dům s pečovatelskou službou
DSO	Dobrovolný svazek obcí
FO	Fyzická osoba
Kč	Koruna česká
KÚ	Krajský úřad
PO	Právnícká osoba
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
Sb.	Sbírka zákonů

# ÚVOD

Tématem předkládané bakalářské práce je zabezpečování vybraných veřejných služeb územní samosprávou. Jedná se o látku obsáhlou a rovněž zajímavou, neboť veřejná služba je poskytována ve veřejném zájmu, má flexibilně reagovat na potřeby občanů, a zvyšovat tak kvalitu jejich života. Veřejné služby se proto týkají každého občana a ve svém životě se s nimi setkáváme každý den.

Územní samospráva je vykonávána přímo občany, působí tedy co nejbližší občanům a má sloužit k jejich spokojenosti a podle jejich představ. Díky konkrétním znalostem o daném prostředí, o potřebách a názorech občanů dané obce či kraje může operativně reagovat na aktuální problémy, tudíž účelně plnit základní atributy veřejné služby. Obce v České republice poskytují velké množství veřejných služeb, mezi které patří školství, tělovýchova a zájmová činnost, bydlení, komunální služby a územní rozvoj, ochrana životního prostředí, kultura, bezpečnost v obci, doprava, vodní hospodářství, zdravotnictví, sociální služby, všeobecná veřejná správa a služby.

**Cílem bakalářské práce je poskytnout nejen přehled o pojmu veřejná služba, kdo ji poskytuje, financuje a kdo ji využívá, ale především analyzovat zajišťování vybraných veřejných služeb v konkrétní obci, v tomto případě v obci Luže, která je rodným městem autorky.** Důležitým úkolem této práce je tedy zhodnotit příjmy a výdaje ve školských, kulturních a sociálních službách v Luži za období od roku 2004 do roku 2014, jejich dopad na celkový rozpočet obce a porovnat výši zjištěných finančních položek s výší příjmů a výdajů jiných obcí. Mezi ně jsou zařazeny obdobně velké obce (od 2 001 do 5 000 obyvatel) chrudimského okresu Pardubického kraje, tj. města Heřmanův Městec, Chrast, Proseč, Slatiňany a Třemošnice.

První kapitola se zabývá pojmem územní samospráva a věnuje se jejím funkcím a zaměřením. Dále vymezuje obec jako základní sídelní jednotku a specifikuje její znaky, druhy a kategorie. V této souvislosti se stručně zmiňuje také o termínu decentralizace.

Ve druhé kapitole jsou analyzovány veřejné služby, jejich vlastnosti a základní znaky a jsou definováni jejich poskytovatelé a uživatelé. Značná část kapitoly se týká kategorizace veřejných služeb podle různých hledisek. Její nezbytnou součástí tvoří také přehled veřejných služeb, které vykonávají obce, a jsou uvedeny způsoby a možnosti jejich poskytování a financování.

Následující, třetí kapitola informuje o již vybraných veřejných službách, mezi něž patří služby sociální, kulturní a školství, a podrobně je charakterizuje. Sociální služby jsou definovány zákonem o sociálních službách č. 108/2006 Sb., který je členěn na sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Tato část se proto zabývá vymezením role jejich poskytovatele, zřizovatele a uživatele a velmi důležitou stránkou, jejich financováním. Problematiku školství upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Je nutné zmínit i práva občanů, která mají v oblasti vzdělání podle Listiny základních práv a svobod, a možnosti financování školství, zejména obecními prostředky. Další informace se týkají oblasti kultury, jejího zabezpečování územní samosprávou, kategorizace druhů a způsobu jejího financování z obecního rozpočtu.

Kapitolu čtvrtou tvoří praktická část bakalářské práce, která se zaměřuje na vybrané veřejné služby a jejich zabezpečování územní samosprávou v konkrétní obci, v již výše zmíněném městě Luži. V úvodu kapitoly jsou podrobněji charakterizovány poloha, historie i hospodářské podmínky města. Dále je zde popsáno postavení a struktura městského úřadu. Všechny vybrané veřejné služby poskytované tímto úřadem v letech 2004–2014 jsou hodnoceny z hlediska příjmové a výdajové stránky a jejich financování je následně porovnáno s jinými, obdobně velkými obcemi. Na konci této kapitoly je analyzován vliv daných služeb na celkové příjmy a výdaje města ve sledovaném období a jsou navrženy některé možnosti budoucího rozvoje obce.

V závěru předkládané práce jsou především shrnuty výsledky provedené analýzy zabezpečování vybraných veřejných služeb v konkrétním územně samosprávném celku.

# 1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA

V odborných publikacích lze nalézt velké množství obdobných definic územní samosprávy. Následně jsou uvedeny některé vybrané definice a specifikace tohoto pojmu.

Územní samospráva je formou veřejné správy. Její přesné vymezení přináší Ústava České republiky, v níž jsou dále za základní územní samosprávné celky určeny obce a kraje jako vyšší územní samosprávné celky.

Peková a Pilný definují ve své knize územní samosprávu takto: *„Územní samospráva je spravování určitého území menšího, než je stát, na základě zákonem stanovené působnosti a ekonomických podmínek. Samosprávou tedy rozumíme samostatné obstarávání svých záležitostí v mezích práva. Znamená to, že tyto záležitosti spravuje někdo jiný než stát. Stát předává část veřejné správy nestátnímu subjektu“* [28 s. 48].

Územní samosprávou tedy rozumíme fungující celek v ohraničeném prostoru, který samostatně hospodaří a sám rozhoduje o svém majetku a záležitostech [39]. Pokud by tato práva byla ze strany státu porušena, územní samospráva by proti tomu mohla podat stížnost k Ústavnímu soudu České republiky.

Územní samospráva je vykonávána nezávisle na státu v mezích daných zákonů. Stát může zasahovat do její činnosti pouze tehdy, pokud dojde k porušení zákona, když územní samospráva jedná v rozporu se zákony a ostatními obecně závaznými předpisy.

Halásková definuje termín územní samospráva následovně: *„Územní samospráva představuje veřejnou správu, která je uskutečňována jinými veřejnoprávními subjekty než státem, veřejnoprávními korporacemi. Její činnost je založena na partnerském vztahu mezi státem a veřejnoprávními korporacemi a je odvozována právě od autonomního postavení veřejnoprávních korporací“* [8 s. 31].

Samospráva může být i vícestupňová. Mezi jejími jednotlivými úrovněmi dochází nejen k rozdělení kompetencí, které bude daná úroveň zajišťovat, ale zároveň k početným vazbám, včetně těch finančních.

Již uvedení Pilný a Peková ve své knize dodávají, že územní samospráva se od státní správy liší formami výkonu veřejné správy. Nevyužívá prostředky státní moci, ale v rámci výkonu přenesené státní správy pracuje s donucovacími a sankčními opatřeními v plném rozsahu (v ČR obce či kraj v přenesené působnosti vydávají tzv. nařízení obce nebo kraje). Samospráva je dána určitou autonomií, to znamená, že v mezích zákona má právo vydávat

vlastní, tzv. podzákoné předpisy (např. obecně závazné vyhlášky obce nebo kraje) [28 s. 43-48].

Mezi základní přednosti územní samosprávy patří **její vykonávání přímo občany** (např. v místním referendu), **nebo nepřímo prostřednictvím demokraticky volených orgánů** (např. zastupitelstva). Volené orgány musí mít nejenom výraznou autonomii v rozhodování a skutečné pravomoci, ale i odpovědnost zajistit co nejefektivněji výkon veřejné správy. Další prioritami samosprávy jsou **blízkost občanům**, díky níž mohou být lépe zabezpečovány potřeby občanů podle jejich preferencí, a **přímá kontrola občany** [28].

Jak již bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, základní jednotkou územní samosprávy podle Ústavy ČR (ústavní zákon č. 1/1993, hlava VII, čl. 99) je **obec** (místní samospráva). Dalším stupněm dle ústavy jsou vyšší územní správní celky – **kraje**.

V Ústavě je také vymezen obsah a rozsah samostatné působnosti územní samosprávy, pro přesnou specifikaci je uplatňován zvláštní zákon. Dle ústavy (čl. 104 odst. 2) platí, že zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud zákonem nejsou svěřeny zastupitelstvu vyššího územně samosprávného celku [44].

Ústava a navazující zákony dále určují základní principy územní samosprávy, míru rozhodovací autonomie, kompetence jednotlivých úrovní územní samosprávy, její pravomoci i odpovědnost. Aby mohla existovat územní samospráva, je nezbytné pro ni vytvořit jak legislativní podmínky, tak i ekonomické předpoklady, aby měla možnost sama hospodařit se svým majetkem a podle vlastního rozpočtu a mohla získávat vlastní finanční prostředky.

V naší zemi patří mezi orgány územní samosprávy 6249 obcí České republiky a 14 krajů, včetně hlavního města Prahy [3]. Pro přehlednost uvádím mapu České republiky členěnou dle krajů, které jsou barevně odlišeny.



**Obrázek 1** Mapa ČR dle rozdělení krajů

*Zdroj:[5]*

Územní samospráva je správou fungující na té nejnižší úrovni, působí tedy co nejbližše občanům. Jak dodává Halásková, s tím úzce souvisí zásada subsidiarity ve veřejné správě, která upřednostňuje správu nižších územních celků před správou celky vyššími a územně rozsáhlejšími. Subsidiaritu však do určité míry omezují hlediska účelnosti a hospodárnosti, která je nutné respektovat, ať už správu vykonává kterýkoliv subjekt [8].

### **Funkce územní samosprávy**

Územní samospráva plní několik funkcí. Peková uvádí, že územní samospráva má rozhodující samosprávní funkci (v ČR v rámci tzv. samostatné působnosti), někdy také i přenesenou funkci (tzv. přenesená působnost - výkon státní správy). Včetně ČR podobný systém platí zejména v zemích, které využívají smíšený model.

V rámci uvedených funkcí plní samospráva v užším smyslu dále funkci politickou, sociální, ekonomickou a územně technickou. Peková považuje za významnou zvláště ekonomickou funkci, neboť územní samospráva zabezpečuje stále větší množství lokálních a regionálních veřejných statků, případně v přenesené působnosti i část národních veřejných statků [33].

### **Decentralizace v územní samosprávě**

Zmíněné funkce a výhody územní samosprávy jsou neoddělitelně spjaty s termínem decentralizace. Bailey ho ve své knize definuje jako „*Přesun odpovědnosti a rozhodovací pravomoci za zabezpečování části netržních činností na územní samosprávu – tzn. zajišťování stále většího spektra veřejných statků a služeb pro občany územní samosprávou... Cílem je*

*tedy zvýšit alokační efektivnost veřejného sektoru, aby rozdělení výstupů veřejného sektoru bylo ve shodě s osobními preferencemi uživatelů veřejných statků. Alokační efektivnost je souhrnný ekonomický pojem, který požaduje, aby pro vstupy a výstupy byly stanoveny ceny na úrovni poměrných mezních nákladů a alokovány v souladu s preferencemi a platovými omezeními spotřebitelů“ [1].*

Jak ve své práci specifikuje Provazníková, přesunutí pravomocí a odpovědnosti za zabezpečení veřejných statků a služeb na regionální a především municipální úroveň úzce souvisí s omezováním růstu veřejného sektoru a následně jeho výdajů. Uvedený proces označuje termínem fiskální decentralizace [36 s. 44]. Vychází z předpokladů, že poskytování služeb na místní úrovni je efektivnější a hospodárnější, což lépe odpovídá preferencím obyvatel, umožňuje jejich přímou spolupráci a účinnější kontrolu územní samosprávy občanem.

## **1.1 Vymezení obce jako základní sídelní jednotky**

Obec je základní jednotkou veřejné správy. V souvislosti s probíhající decentralizací je pozice obce ve veřejné správě stále významnější. Pokud vycházíme ze zákona o obcích, jde o základní územní samosprávné společenství občanů, kteří žijí na ohraničeném územním celku. Obec je možné považovat také za právnickou osobu. Je vymezena jako veřejnoprávní korporace, která má vlastní majetek, s nímž hospodaří, vlastní finanční prostředky a sestavuje svůj vlastní rozpočet [48].

Jako **tři základní znaky obce** [28 s. 53] se uvádějí území, občané (občanem obce je podle zákona o obcích státní občan České republiky, který je v obci hlášen k trvalému pobytu) [44] a působnost (samospráva veřejných záležitostí v hranicích obce).

### **1.1.1 Druhy obcí**

**Podle přesně stanovených pravidel se obce rozdělují do následujících druhů:**

- obce, které nejsou městy,
- města v závislosti na počtu obyvatel (v současné době je městem obec od 3 000 obyvatel),
- obce s pověřenými obecními úřady (vymezené nařízením vlády ČR) a obce s rozšířenou působností (podle zákona zabezpečují výkon státní správy nad rámec

přenesené působnosti náležející všem obcím). Pověřený obecní úřad vykonává státní správu:

- pro vlastní obec,
  - pro obec ve svém spádovém obvodu,
  - pro obce jiného územního obvodu [28 s. 59],
- statutární města,
  - hlavní město Praha.

Provazníková toto členění rozšiřuje o fakt, že obce se od sebe liší rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti. V České republice tak rozlišujeme obce se základním a se širším rozsahem přenesené působnosti. V posledním uvedeném případě jde o obce, které vykonávají státní správu v přenesené působnosti i na území obcí spadajících do jejich správního obvodu [36 s. 29].



## 2 VEŘEJNÉ SLUŽBY

Tato kapitola se zaměřuje na problematiku veřejných služeb. V odborných publikacích lze dohledat velké množství výkladů tohoto termínu, jež se víceméně shodují. Několik vybraných definic je uvedeno v následující části.

Američtí autoři Kotler a Armstrong vysvětlují podstatu služeb takto: *„Služba je jakákoliv činnost, nebo výhoda, kterou jedna strana může nabídnout druhé straně, je v zásadě nehmotná a jejím výsledkem není vlastnictví. Produkce služby může, ale nemusí být spojena s hmotným produktem“* [19].

Ochrana ve své knize vyslovuje názor, že za veřejné služby považujeme takový druh služeb, jejichž uživatelem (spotřebitelem) je veřejnost jako sociální subjekt. Tyto služby pak produkují, zabezpečují, či alespoň regulují orgány veřejné správy. Obecným cílem veřejných služeb je uspokojovat potřeby společnosti a zároveň respektovat princip subsidiarity [25 s. 8-9].

Podobně definuje veřejné služby i Halásek: *„Veřejnými službami obvykle nazýváme ty služby, které jsou vytvořené, organizované nebo regulované orgánem veřejné správy, přičemž je zajištěno, že služba je poskytována způsobem, který lze považovat za nezbytný pro uspokojení společenských potřeb při respektování principu subsidiarity“* [7 s. 4].

Hamerníková ve své knize píše, že z hlediska hospodářství je veřejná služba ekonomickým statkem a veřejnost je jeho skutečným, nebo možným spotřebitelem [9]. Veřejná služba je tedy statkem veřejným (statkem kolektivní spotřeby), buď čistě veřejným, či smíšeným veřejným.

Podle Ochrany však současný systém poskytování veřejných služeb na úrovni municipalit dostatečně nerespektuje zájem občanů o tyto služby [25 s. 8-10].

### **Do veřejných služeb garantovaných či usměrňovaných státem řadíme [45 s. 2]:**

- školství a vzdělávání,
- zdravotnictví,
- sociální služby,
- služby životního prostředí,
- veřejné komunikace a dopravu,
- další technickou infrastrukturu (zásobování vodou, energie, kanalizace, odvoz odpadků, ošetřování ulic, cest a parků, telekomunikace)

Dále je do veřejných služeb zahrnuta podpora zemědělství, malého a středního podnikání či zabezpečování bydlení sociálně slabým skupinám obyvatelstva.

## 2.1 Vlastnosti a znaky veřejných služeb

### Vlastnosti veřejných služeb [7 s. 9-10]:

- Služby nelze skladovat.
- Pokud existují distribuční kanály, jsou krátké.
- Neexistuje patentová ochrana.
- V sektoru služeb neexistuje patentová produkce, proto je obtížné je standardizovat.
- Služby nelze balit.
- Nelze poskytovat vzorky.
- Vzhledem k nehmotné povaze služeb je obtížné využít v této oblasti ekonomické teorie nabídky, poptávky a nákladů.
- Monetární hodnota služeb se vyjadřuje spíše v jiných termínech než v cenách (kvalita, ochota, záruka).

### Znaky veřejných služeb (statků)

Znaky charakteristické pro veřejné statky (služby) nalezneme v mnohých odborných publikacích, jejich vymezení jsou téměř shodná. Peková popisuje znaky veřejných statků následujícím způsobem [29].

### Veřejné služby (statky) jsou takové statky a služby, které:

- neprochází trhem, dochází u nich k tržnímu selhání;
- jsou více či méně užitečné pro celou společnost, a proto má veřejnost zájem na jejich zabezpečování, i když je v praxi velmi obtížné definovat, co je, nebo už není veřejným zájmem;
- jsou spotřebovány kolektivně;
- jsou většinou zabezpečovány veřejným sektorem na lokální, regionální a národní úrovni, nicméně v konkurenčním prostředí může být jejich zajišťování někdy efektivnější prostřednictvím veřejné zakázky

u soukromého sektoru, či společně participací – partnerstvím veřejného a soukromého sektoru.

Pařízková dodává, že v případě lokálních veřejných statků a služeb může být efektivnější jejich zajišťování pro větší množství uživatelů. Pokud lokální veřejné statky a služby zabezpečuje několik sousedních obcí nebo je společně financuje, může se dosáhnout vyšší hospodárnosti a efektivnosti. Tento způsob využití veřejných služeb závisí na mnoha faktorech (demografických, urbanistických apod.), především však na hustotě osídlení [27 s. 127]. Marková tuto skutečnost doplňuje o fakt, že k dosažení stanoveného cíle je nutné, aby takto byly zajišťovány veřejné statky, které preferují občané ve všech zúčastněných obcích [22].

## **2.2 Poskytovatelé a uživatelé veřejných služeb**

### **Poskytovatelé**

Poskytovatel (tzv. garant) veřejných služeb je jasně definován v Ochránově publikaci. Jde o „*orgán veřejné správy definovaný zákonem. Z tohoto hlediska můžeme rozlišit veřejné služby poskytované na centrální úrovni (např. bezpečnost, obrana) a veřejné služby poskytované na úrovni samospráv (veřejná doprava, odvoz komunálního odpadu)*“ [25 s. 9].

Poskytovatelem veřejných služeb může být stát, kraj, obec, nebo jakákoliv právnická či fyzická osoba. Některé veřejné služby jsou poskytovány přímo orgány veřejné správy – ministerstvy, krajskými, městskými nebo obecními úřady. V souvislosti s reformou veřejné správy se významným poskytovatelem řady veřejných služeb staly kraje.

### **Uživatelé**

Uživateli veřejných služeb jsou v obecné rovině občané, kteří vytvářejí různé sociální skupiny. Každá sociální skupina má své specifické potřeby a požadavky, jejichž oprávnění jsou porovnávána zpravidla s existující právní normou, nebo jsou kompromisem mezi možnostmi garanta (poskytovatele) a požadavky uživatele (zákazníka).

Podle Haláska se v minulosti význam služeb pro národní hospodářství velmi podceňoval. Tehdejší přístup ke službám měl hluboké kořeny v historii. Již Adam Smith v roce 1776 popsal služby jako statky, které „neprodukují žádnou hodnotu“. Stejně se k sektoru služeb stavěl Karel Marx, jenž rozděloval ekonomické sektory na produktivní a neproduktivní. Toto pojetí v praxi převzala centrálně plánovaná ekonomika

ve druhé polovině 20. století a jejím výsledkem bylo podcenění celého sektoru a jeho zaostávání za vývojem běžným ve vyspělých ekonomikách o několik desítek let [6 s. 113].

## 2.3 Kategorizace veřejných služeb

Veřejné služby můžeme rozdělit do několika kategorií. Podle Benča [2] kategorizace služeb navazuje na ekonomickou podstatu služeb, která vychází z konkrétního projevu dané služby, a tak umožňuje analýzu z různých ekonomicko-společenských hledisek. Kategorizace veřejných služeb se proto odvíjí od všeobecného členění služeb.

Z hlediska všeobecné teorie služeb a potřeb ekonomické praxe považujeme za základní tato hlediska kategorizace služeb:

### Hledisko podmínek reprodukčního procesu služeb

Uspokojení lidské potřeby službou vyvolává nutnost opakovatelného poskytnutí, tedy podmiňuje reprodukci služeb. Vzhledem k rozlišení podmínek jejich produkce dělíme tyto služby na nemateriálové (nehmotné) a materiálové, dále na tržové a netržové.

- *Nemateriálové služby*

Proces zhmotnění práce ve věci. Jde o proces zosobnění věcných prvků a poskytování služeb. Většina těchto služeb má veřejný charakter a patří do skupiny veřejných služeb.

- *Materiálové služby*

Proces dodatečného zhmotnění práce v už hotových výrobcích. Nevytvářejí se nové výrobky ani užitkové hodnoty, naopak jde o jejich údržbu a obnovu. V oblasti veřejných služeb – v opravárenské činnosti, ve školních, kulturních, zdravotních, sociálních, technicko-informačních, diagnostických, didaktických a jiných hmotných prostředcích, které slouží pro podporu konkrétní skupiny veřejných služeb.

- *Tržové služby*

Za tržové služby se považují všechny služby, které mohou být předmětem prodeje a koupě na trhu. Produkují je jednotky, které vytvářejí své zdroje prodejem této produkce za ceny - může jít o prodejní cenu, vstupné, sazbu, mýtné, parkovací poplatky, dobrovolné příspěvky nebo povinné poplatky.

- *Netrhové služby*

Tyto služby jsou zaměřeny na produkci, která neslouží ke komerčním účelům, a výroba není organizována na bázi trhu. Uvedené služby jsou tak poskytovány bezplatně, popř. za nominální poplatek. Ve společenské praxi se setkáváme se dvěma skupinami netrhové produkce:

- První skupinou jsou **kolektivní služby**, které orgány veřejné správy, nebo neziskové organizace poskytují celku, nebo určitým sociálním skupinám (veřejné služby). Patří mezi ně:
  - služby veřejné spotřeby státu (služby veřejné správy, obrany, policie, soudnictví, prokurátorství),
  - služby odvětví rozvoje člověka (služby vzdělávání, kultury, zdravotnictví, sociální péče, tělesné kultury),
  - komunální služby,
  - služby výzkumu a vývoje,
  - církevní organizace poskytující služby,
  - ostatní služby poskytované veřejnosti.
- Druhou skupinou jsou **domácí služby**, poskytované orgány veřejné správy, příp. neziskovými organizacemi jednotlivým domácnostem bez úplaty, nebo za snížené ceny.

### **Hledisko spotřebního určení služeb**

Kategorie služeb můžeme v tomto případě rozlišit prostřednictvím více aspektů. Mezi základní patří aspekt uspokojování jednotlivých druhů nebo skupin potřeb a aspekt intenzity uspokojování potřeb službami.

Služby podle hlediska jednotlivých druhů potřeb můžeme rozdělit na následující:

- osobní služby (zdravotnické, technické, služby osobní hygieny),
- opravárenské služby (zaměřené na opravu materiálně technických prostředků v osobním vlastnictví obyvatel),
- služby spojené s bydlením a životním prostředím,
- dopravní služby,
- zdravotnické služby a služby sociální péče,
- vzdělávací služby,
- služby vědy a výzkumu,
- kulturní a zábavní služby,

- rekreační služby a služby cestovního ruchu,
- sportovní a relaxační služby.

### **Hledisko odvětvové příslušnosti služeb**

Tato kategorizace odráží základní vztah mezi dosaženým stupněm společenské dělby práce a jejím vyjádřením v dané struktuře národního hospodářství.

### **Hledisko institucionální formy služeb**

Organizačně-institucionální struktura národního hospodářství zakotvená v odvětvové a statistické klasifikaci odráží kromě společenské dělby práce i politicko-ekonomické uspořádání demokratického státu. Služby z tohoto hlediska kategorizujeme do skupin:

- **intermediální** – služby vstupující do výrobních procesů, kde představují vstup do produkce výrobků, nebo jiných služeb. Poptávka po nich vyplývá z potřeb výrobní sféry;
- **služby konečné poptávky jednotlivců a domácností** (jako součást soukromé spotřeby) a společenských služeb spotřebovávaných skupinou osob kolektivně (jako předmět veřejné spotřeby).

### **Odvětvové třídění služeb**

Členění služeb podle jejich odvětvové příslušnosti je podle Haláska nejjednodušší. Jedná se o dopravu, telekomunikaci, ubytovací a hotelové služby, finanční, pojišťovací a bankovní služby, poradenské a advokátní služby, opravárenské a osobní služby. Další kategorizace služeb podle jejich odvětví jsou zacíleny spíše humanitně – člení se na zdravotnické, vzdělávací, kulturní a sociální služby [6 s. 13].

## **2.4 Zabezpečování veřejných statků a služeb obcemi**

Jedním z poskytovatelů veřejných služeb jsou obce. Ty zabezpečují, jak uvádí Peková, veřejné statky a služby prostřednictvím [32 s. 114-138]:

- neziskových organizací a komunálních podniků.** V ČR obce zřizují pro zajišťování veřejných statků rozpočtové organizace, příspěvkové organizace a v poslední době i obecně prospěšné společnosti. Ztrátu z hospodaření neziskových organizací hradí obce z výdajů svého běžného rozpočtu;

- b) **podniků a neziskových organizací zakládaných jinými subjekty**, tzn. prostřednictvím zakázky u soukromého sektoru. Pomocí soukromých firem zabezpečují obce veřejné statky zpravidla na základě veřejné soutěže, a to smluvním vztahem. Tyto statky a služby pak obce financují z výdajů svého rozpočtu, tj. poskytují dotace, příspěvky, odkupují veřejné statky od soukromých firem;
- c) **podniků, u kterých jsou spoluzakladatelem**, tedy na základě partnerství se soukromým sektorem, nebo sdružením s jinými obcemi. Jedná se například o záchrannou službu, hasiče, místní policii, výstavbu a provoz společného vodovodu, čističky odpadních vod, veřejnou hromadnou dopravu apod.

Zajišťování veřejných statků a služeb vyžaduje investice. Investiční potřeby obcí většinou převyšují jejich finanční možnosti. Obce si proto musí vypracovat dlouhodobou strategii zabezpečení veřejných statků, včetně investiční, a to na základě dlouhodobé analýzy hospodaření obce a preferencí občanů. Volený orgán obce, v ČR zastupitelstvo, musí zvážit, které projekty týkající se veřejných služeb a statků, zejména těch lokálních, jsou oprávněné a potřebné, musí stanovit pořadí jejich postupné realizace, především podle jejich finanční náročnosti.

#### **2.4.1 Finance územní samosprávy a financování veřejných služeb**

Veřejné služby mohou být financovány ze státního rozpočtu, z rozpočtu samosprávných celků, tj. krajů nebo obcí, z poplatků občanů, účelových fondů, případně i z jiných zdrojů.

Jednotlivé články územní samosprávy mají vlastní finanční systém, který na municipální, tak i na regionální úrovni představuje jejich územní rozpočet a mimorozpočtové fondy. Tyto decentralizované soustavy jsou však nedílnou součástí celkového finančního systému v příslušné zemi [32 s. 196].

Základem financování veřejných služeb, jak upřesňuje Benčo, je rozdělování a přerozdělování hrubého domácího produktu. Přitom je třeba rozlišovat placené a neplacené služby [2].

- Placené služby se reprodukcí prostřednictvím rozdělování a přerozdělování osobních příjmů pracovníků (tyto služby můžeme označit i jako soukromé služby).

- Neplacené služby se reprodukují prostřednictvím veřejných zdrojů (hlavně státní rozpočet, rozpočty samospráv a jiné neziskové zdroje). Tyto neplacené služby můžeme nazvat veřejné služby.

Problematiku rozpočtového hospodaření s finančními prostředky územně samosprávných celků řeší zákon č. 250/200 Sb., o rozpočtových pravidlech územních samosprávných celků.

Rozpočtem územní samosprávy se zabývá velké množství odborných publikací. Provozníková např. upřesňuje, že finanční plán se sestavuje dvojitým průřezem, tedy jako běžný a jako kapitálový rozpočet [37 s. 67-69].

- Běžný rozpočet bilancuje opakující se příjmy a výdaje (provozní), vztahuje se k rozpočtovému období jednoho roku.
- Kapitálový rozpočet se vztahuje k financování investičních potřeb a zahrnuje jednorázové a neopakovatelné příjmy a výdaje.

Mezi nejdůležitější příjmové stránky územních rozpočtů patří daně, a to jak svěřené daně, tak podíly na státních daních. Tradičním daňovým příjmem územních rozpočtů, zejména rozpočtů obcí, jsou majetkové daně (v ČR daň z nemovitostí), které jsou stabilním příjmem, ale zároveň s malým daňovým výnosem. Podstatným příjmem pro územní finance jsou důchodové daně a daň z příjmů fyzických a právnických osob. Další součástí příjmové stránky jsou obecní místní poplatky, které mají charakter municipálních daní. Je však nutné upozornit na to, že územní samospráva má zpravidla velmi omezenou možnost ovlivňovat daňový výnos, neboť veškeré náležitosti daní určují většinou celostátně platné daňové zákony [32 s. 200-207].

K druhé, ale neméně významné součásti příjmů územních rozpočtů náleží dotace. Jejich použití je však podmíněné objektivními důvody, které vedou k tomu, že územní samospráva nemůže být zcela finančně soběstačná. Mezi příjmy také můžeme zařadit i návratné úvěrové příjmy.

Na výši dotací z územního rozpočtu k financování produkce veřejného statku či služby má vliv stanovení výše uživatelského poplatku. Peková uvádí, že stále častěji se uživatelský poplatek stanovuje ve výši ekonomicky nutných nákladů vydaných na zabezpečení veřejného statku či služby. Tento způsob stanovení uživatelského poplatku je zpravidla doplňován adresnými dotacemi sociálně slabším občanům [32 s. 276-280].

Výdajová stránka územních rozpočtů neustále roste v souvislosti s intenzivnějším využíváním alokační funkce, ale také v důsledku částečného využívání ostatních funkcí



veřejných financí. Největší skupinu výdajů územní samosprávy tvoří běžné výdaje, které se vynakládají na zajišťování veřejných statků a služeb.

**Mezi výdaje na zabezpečování služeb patří [27 s. 114]:**

- výdaje na udržení veřejného pořádku a bezpečnosti (obecní policie a hasiči),
- výdaje na veřejné osvětlení,
- výdaje na veřejné komunikace (chodníky),
- výdaje na veřejnou zeleň,
- výdaje na likvidaci negativních externalit (výstavba a provoz čističek odpadních vod),
- výdaje na vlastní správu,
- výdaje na vzdělání základní, někdy i střední,
- výdaje na financování výdajových programů zejména sociálního charakteru, např. péče o rodinu a děti, péče o zdravotně postižené a přestárlé občany,
- výdaje na financování veřejných služeb, u kterých dochází k tržnímu selhání, např. veřejná hromadná doprava.

### 3 CHARAKTERISTIKA VYBRANÝCH VEŘEJNÝCH SLUŽEB

V předchozí kapitole byla nastíněna obecná problematika veřejných služeb a jejich financování a poskytování územní samosprávou. Následující pasáže se již budou věnovat pouze některým veřejným službám, které v praktické části práce budou výchozím bodem analýzy týkající se zajišťování služeb v konkrétní obci. Mezi tyto vybrané služby patří sociální služby, školství a kultura.

#### 3.1 Sociální služby

Sociální služby jsou souborem činností, pomáhajících lidem zvládnout situaci, která by je mohla vyčlenit ze společnosti nebo vést k jejich rizikovému chování (snížená schopnost soběstačnosti, potřeba pomoci jiné osoby, neschopnost uplatnění na trhu práce nebo obstarání osobních záležitostí, drogová závislost, kriminalita aj.) [12].

Tyto služby jsou součástí širšího rámce sociálního zabezpečení v České republice a v současnosti jsou velmi aktuálním a diskutovaným tématem. Systém sociálního zabezpečení je postaven na základních pravidlech evropského (v historicky-politickém kontextu) sociálního modelu. Jedná se o následující principy [4]:

- rovnost,
- důstojnost,
- svoboda,
- solidarita,
- participace.

Sociální služby se částečně překrývají se širší kategorií veřejných služeb. Podle Matouška sociální služby v České republice sice patří do oblasti řízené ministerstvem práce a sociálních věcí, ale v širším vymezení spadají do mnoha rezortů státní správy a týká se jich rozsáhlá oblast právních norem [23 s. 9].

V odborných publikacích jsou sociální služby definovány podobným způsobem. Již zmíněný O. Matoušek definuje sociální služby takto: „*Sociální služby jsou poskytovány lidem společensky znevýhodněným, a to s cílem zlepšit kvalitu jejich života, v případě je v maximální možné míře do společnosti začlenit, nebo společnost chránit před riziky, jejichž jsou tito lidé nositeli. Sociální služby proto zohledňují jak osobu uživatele, tak jeho rodinu, skupiny, do nichž patří, případně zájmy širšího společenství*“ [23 s. 9].

Sociální služby jsou definovány zákonem o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Ten je členěn na sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence [47].

- **Mezi služby sociálního poradenství například patří:**

zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Sociální poradenství zahrnuje základní sociální poradenství a odborné sociální poradenství.

- **Mezi služby sociální péče například patří:**

osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, odlehčovací služby, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, centra denních služeb, denní a týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením a domovy pro seniory.

- **Mezi služby sociální prevence například patří:**

raná péče, telefonická krizová pomoc, azylové domy, domy na půl cesty, kontaktní centra, krizová pomoc, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, terapeutické komunity a sociální rehabilitace.

### **Poskytovatelé sociálních služeb**

Poskytovateli sociálních služeb jsou po splnění podmínek, které stanovuje zákon, územní samosprávné celky a jimi zřizované právnické osoby, další právnické osoby, fyzické osoby, ministerstvo a jím zřízené organizační složky státu nebo státní příspěvkové organizace, jež jsou právnickými osobami [47].

### **Zřizovatelé sociálních služeb**

Zřizovateli zařízení poskytujících sociální služby v rezortním pojetí mohou v ČR být obce, kraje a ministerstvo práce a sociálních věcí. Obce mohou zřizovat v rámci své samostatné působnosti sociální služby jako vlastní organizační složky bez právní subjektivity, nebo jako příspěvkové organizace, které mají samostatnou právní subjektivitu. Obce a kraje dbají na vytváření vhodných podmínek pro rozvoj sociálních služeb, především zajišťují potřeby občanů i zdroje k jejich uspokojení. Samy také zřizují organizace poskytující sociální služby.

## **Uživatelé sociálních služeb**

Uživateli sociální služby se rozumějí ti, kteří vstoupí do smluvního vztahu s poskytovatelem sociální služby, jehož obsahem je zabezpečení činností, které popisuje zákon o sociálních službách [26]. Uživatelem může být jakýkoliv člověk, který splňuje podmínky stanovené zákonem a ocitl v nepříznivé sociální situaci ať už z důvodu stáří, nemoci, postižení, či jiného důvodu. Občané mají právo žádat o pomoc a podporu ze strany veřejné správy a poskytovatelů sociálních služeb, pokud nejsou sami schopni samostatně řešit svou nepříznivou sociální situaci. Toto právo je založeno na obecném principu solidarity ve společnosti.

### **3.1.1 Financování sociálních služeb**

Sociální služby jsou financovány z několika zdrojů. Prvním způsobem financování těchto služeb je přímá úhrada od občana, kterému je služba poskytnuta. Problematickým se ovšem stává fakt, že sociální služba je právem občana, která mu nemůže být odmítnuta v případě, že uživatel nedisponuje dostatečným množstvím peněžních prostředků na úhradu služby. V takovém případě přebírá náklady na sociální službu buď stát, či obec, případně oba tyto subjekty.

Na sociální služby přispívá také stát, a to v případech, kdy je péče pro občana potřebná, a pouze do výše částky, která odpovídá této potřebě. Stát financuje sociální činnosti z daní nebo jiných veřejných příjmů.

Obec, stejně jako stát, financuje sociální služby v takovém rozsahu, v jakém je povinna garantovat jejich základní standard. Na ten stát buď přispívá, nebo ho financuje ze státního rozpočtu. Územní samospráva získává prostředky na financování sociálních činností převodem ze státního rozpočtu, z poplatků, vlastní ekonomickou činností, z obecního nebo krajského majetku, z darů od sponzorů nebo od obyvatelstva.

Dalším způsobem, kterým jsou financovány sociální služby, je získávání prostředků od nestátních subjektů. Jde o dobrovolné organizace, hradící činnost ze svých zdrojů, které si opatřují pomocí darů, příspěvků, dobročinných sbírek, od sponzorů, či úhradou služby od klientů. V tomto případě na provozování sociálních služeb přispívá většinou stát, nebo obec, ale pouze za podmínek, že služby jsou poskytnuty občanovi v domluveném standardu [42 s. 357-367].

Rozsah a forma pomoci poskytnuté prostřednictvím sociálních služeb musí zachovávat lidskou důstojnost uživatele. Pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí

působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a posilovat jejich sociální začleňování. Sociální služby musí být poskytovány v zájmu osob a v náležitě kvalitě takovými způsoby, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob [47].

## 3.2 Školství

Školství je obecný termín, který zahrnuje nejen vzdělávání ve všech jeho formách, ale také instituce, včetně samotných pracovníků, zabezpečující vzdělávání a podpůrné služby. Tento pojem se týká v neposlední řadě i legislativního rámce upravujícího poskytování vzdělávání a služeb.

Oblast školství se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (tzv. školský zákon). Tento předpis upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanovuje podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství [50].

Práva občanů a povinnosti státu ve vztahu ke vzdělání jsou obsaženy ve čtvrté hlavě článku 33 Listiny základních práv a svobod, která je součástí Ústavy České republiky [46].

Školství je jedním z důležitých odvětví veřejného sektoru, které produkuje převážně veřejné (kolektivní) statky, a tak rozhodujícím způsobem přispívá ke kultivaci lidských schopností. Peková tuto informaci rozšiřuje o fakt, že velikost lidského kapitálu se nejčastěji měří podle dosaženého vzdělání ve vztahu ke kvalitě pracovní síly, respektive k jejím schopnostem a dovednostem [33 s. 304].

Podle Haláska je vzdělávací soustava České republiky dvoustupňová a člení se podle úrovně a charakteru poskytovaného vzdělání a služeb souvisejících se školstvím na [6 s. 42]:

- školy, které uskutečňují vzdělávání podle rámcových vzdělávacích programů, a tak poskytují společensky uznávaný stupeň vzdělání;
- školská zařízení, doplňující nebo podporující vzdělávání ve školách, tudíž neposkytují uznávaný stupeň vzdělání.

Zřizovateli škol mohou být různé subjekty – ministerstvo, kraje, obce, církve a náboženské společnosti nebo soukromé subjekty. V případě, že zřizovatelem je obec, kraj nebo ministerstvo, působí školy jako příspěvkové organizace, nebo školská právnická osoba, mají právní subjektivitu, ale hospodaří s majetkem zřizovatele.

Územní samospráva zřizuje a ekonomicky zajišťuje správu mateřských a základních škol. Zabezpečuje stravování žáků a péči o ně mimo vyučovací dobu. Po finanční stránce je obec výrazně podporována státem. Obce jsou v rámci samosprávy odpovědné za dodržení podmínek pro splnění povinné školní docházky a předškolní docházky v posledním roce před zahájením povinné školní docházky [6 s. 44].

#### **Obec v rámci přenesené státní správy:**

- zpracovává návrh rozpisu rozpočtu škol a školských zařízení,
- zpracovává a předkládá KÚ rozbor hospodaření za školy a školská zařízení v obvodu jeho působnosti,
- připravuje podklady pro zúčtování prostředků státního rozpočtu poskytovaných KÚ,
- shromažďuje data z dokumentace a evidence za školy a školská zařízení zřizované v obvodu jeho působnosti.

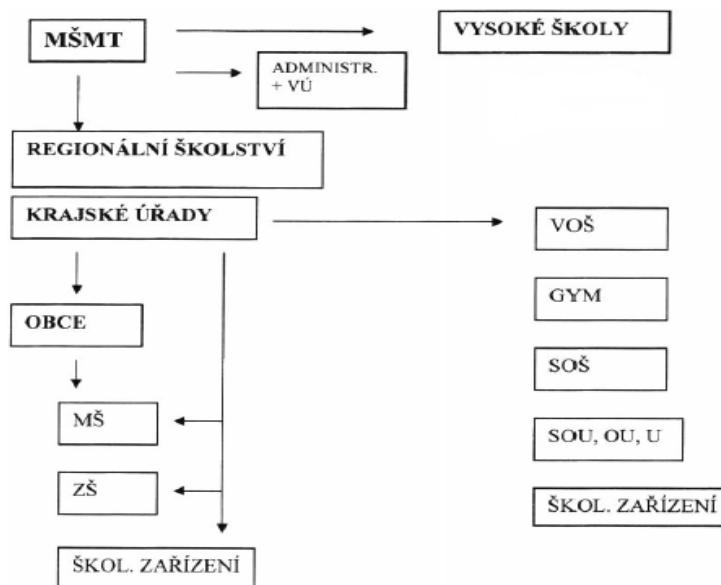
### **3.2.1 Financování školství**

Školy a školská zařízení (kromě soukromých) hospodaří jako příspěvkové organizace, nebo jako školská právnická osoba.

V České republice je školství financováno z veřejných rozpočtů, a to z rozpočtu státního, krajského nebo municipálního, neboť tato oblast je považována za veřejný statek. Stát má zájem na spotřebě i produkci tohoto statku.

Finanční prostředky pro školství jsou na základě schváleného státního rozpočtu přiděleny resortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Dalším zdrojem pro financování školství jsou příspěvky obcí a měst na hospodářský provoz předškolních zařízení, mateřských škol, školních jídelen a základních škol. Obce získávají část prostředků v podobě účelových neinvestičních dotací ze státního rozpočtu. Tyto dotace je rozdělovány prostřednictvím orgánů příslušných krajských úřadů. Tyto peněžní prostředky však nejsou dostačující a obce musí vynakládat další finance ze svých rozpočtů [35 s. 35-36].

Následující schéma upřesňuje způsob financování školství v České republice.



**Obrázek 2:** Schéma toků finančních prostředků ve školství v ČR

*Zdroj:[35]*

Z obrázku 2 je tak patrné, že obce financují pouze mateřské školy, základní školy a školská zařízení.

### 3.3 Kulturní služby

Kulturu lze v širším pojetí vymezit jako smíšený kolektivní statek. Na spotřebě tohoto statku má stát zájem, ale přímo neurčuje rozsah a jeho skladbu. Úlohou státu je především zajistit finanční, koncepční, legislativní a organizační předpoklady, aby občané měli možnost podílet se na kulturních službách.

Kulturní činnosti a produkty patří mezi pozitivní externality, z tohoto důvodu je v zájmu všech úrovní veřejné správy vytvářet optimální podmínky pro provádění kulturních činností [33 s. 296].

K dalšímu významnému aspektu patří výchovně-vzdělávací funkce kultury, neboť přispívá k rozvoji intelektuální, emocionální i morální úrovně občana. Podstatným úkolem, který také kultura plní, je funkce sociální, čímž přispívá k identifikaci občanů jako svobodných osobností [30 s. 409].

#### 3.3.1 Zabezpečování kulturních služeb územní samosprávou

Vzhledem k tématu práce se tato podkapitola věnuje pouze kulturním službám, které zabezpečují územní samosprávy.

Mezi ně patří provoz místních knihoven, muzeí, galerií, kulturních středisek a dalších různých spolků a sdružení, které provozují kulturní činnost.

**Tabulka 1:** Struktura kulturních činností financovaných z obecních rozpočtů

Kód	Druh činnosti	Kód	Druh činnosti
3311	Divadelní činnost	3324	Výkup předmětů kulturní hodnoty
3312	Činnost uměleckých sborů	3329	Ochrana kulturních památek
3313	Kina a audioarchiv	3330	Církvě a náboženské společnosti
3314	Činnost knihovnická	3341	Rozhlas a televize
3315	Činnost muzeí a galerií	3349	Sdělovací prostředky
3317	Výstavní činnost v kultuře	3392	Zájmová činnost v kultuře
3319	Záležitosti kultury j.n.	3399	Kultura církví
3321	Zachování a obnova kulturních památek	33xx	Nejmenované paragrafy

*Zdroj: [33]*

Při zajišťování kulturních činností se územní samospráva řídí zákonem o obcích (zákon č. 128/200 Sb.) a jeho novelami, na jejichž základě obec při výkonu samostatné působnosti zabezpečují kulturní rozvoj pro obyvatele svého územního obvodu a uspokojují potřeby občanů tím, že zřizují a provozují kulturní zařízení nebo činnosti [33 s. 417].

### 3.3.2 Financování kultury územní samosprávou

Orgány územní samosprávy v rámci sestavování obecního rozpočtu rozhodují, jaké druhy kulturních činností a v jak velkém rozsahu bude obec provozovat. Dále určují, jaká bude finanční spoluúčast obecního rozpočtu na kulturních činnostech [30 s. 303].

Peková a spol. ve své knize uvádějí, že obce mají z hlediska vybavenosti kulturními zařízeními a existence různých kulturních objektů (např. různé druhy památek) rozdílné podmínky. Z tohoto důvodu nemají obce stanovená pravidla, které kulturní akce či zařízení má obec podporovat [33 s. 418].

Zdroje poskytnuté územní samosprávou na kulturu rozdělujeme na přímé a nepřímé. Toto rozdělení vychází ze způsobu, jakým jsou produkovány služby podporovány.

#### Zdroje přímé podpory

- prostředky od ziskových subjektů,
- prostředky z veřejných rozpočtů,
- prostředky z poplatků (za rozhlasový a televizní přijímač),



- prostředky získané vlastní činností,
- příspěvky z nadací, fondů, loterií nebo výherních automatů,
- donátorství a sponzorství,
- výnosy z veřejných sbírek.

### **Zdroje nepřímé podpory**

- daňové úlevy pro neziskové organizace, které produkují kulturní služby,
- daňové úlevy pro umělce a umělecké instituce.

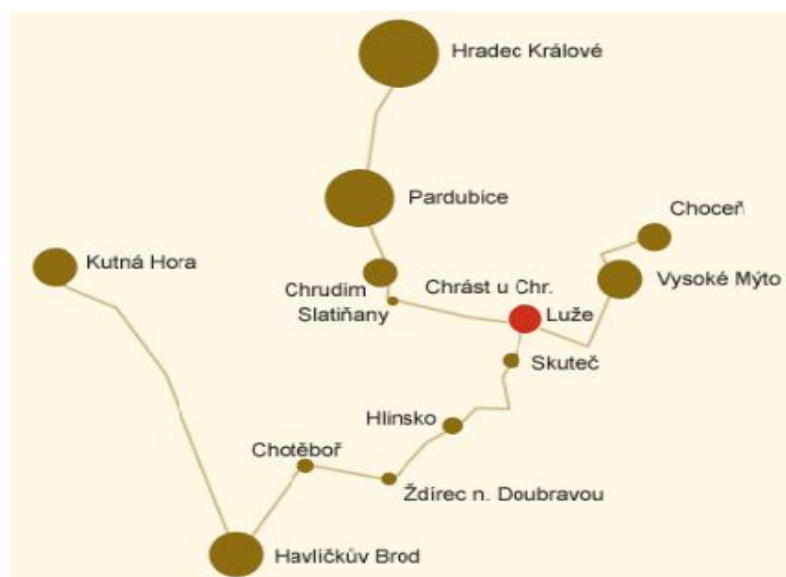
## 4 ANALÝZA ZABEZPEČOVÁNÍ VYBRANÝCH VEŘEJNÝCH SLUŽEB MĚSTEM LUŽE

Finanční prostředky vynaložené na vybrané veřejné služby (sociální, kulturní a školství) jsou analyzovány na údajích konkrétní obce. Vzhledem k osobním vazbám si autorka zvolila město Luže.

Analýza zabezpečování vybraných veřejných služeb je provedena na datech z období let 2004-2014. Při porovnávání údajů týkajících se dalších měst se z důvodu nedostupnosti všech dat pro rok 2014 pracovalo s časovým úsekem od roku 2004 do roku 2013.

### 4.1 Charakteristika města Luže

Město Luže se nachází na pomezí Českomoravské vrchoviny, u břehu řeky Novohradky a spadá do okresu Chrudim. S katastrální výměrou 3 070,87 hektarů a počtem 2 525 obyvatel je obec řazena mezi významná města Pardubického kraje, tedy mezi Litomyšl, Poličku, Vysoké Mýto a Chrudim. Nejbližší železniční stanice se nacházejí v Chrasti u Chrudimi (trasa Pardubice - Havlíčkův Brod), dále pak v Uhersku nebo v Choceň (na hlavním tahu Praha - Pardubice - Česká Třebová) [21].



Obrázek 3: Poloha města Luže

Zdroj:[20]

Založení obce se datuje do poloviny 13. století, v písemných pramenech se první přímá zpráva o Luži objevuje v roce 1349. Historie osady byla úzce spjata s osudy hradu Košumberk. V roce 1855 byla Luže povýšena na město [43]. V roce 1901 zde bylo prof. MUDr. Františkem Hamzou vybudováno léčebné zařízení, které se stalo prvním

léčebným ústavem pro tuberkulózní a skrofulózní děti ve střední Evropě. V současnosti je zařízení známé jako Hamzova odborná léčebna [11]. Pod město Luže nyní spadají ještě místní části Bělá, Brdo, Dobrkov, Doly, Domanice, Košumberk, Rabouň, Radim, Srbce, Voletice a Zdislav [21].

Město je výrazně zemědělsky zaměřené, průmyslová sféra zde není příliš významná. V Luži ani v širším okolí nepůsobí žádný větší průmyslový podnik, což velmi pozitivně ovlivňuje zdravé životní prostředí města a zároveň se zachovává jeho lázeňský charakter. Mezi významné zaměstnavatele ve městě patří již výše zmíněná Hamzova odborná léčebna pro děti a dospělé. Léčebna má deset pavilonů s kapacitou 505 lůžek a nachází se v rozsáhlém parkovém areálu, jehož součástí je i arboretum. Léčbu a potřebné služby zajišťuje cca 553 zaměstnanců [10].

#### **4.1.1 Městský úřad Luže**

Městský úřad Luže je orgán města, který plní úkoly v oblasti **samostatné i přenesené působnosti**. Jeho postavení a kompetence upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ve znění změn a doplňků, a další předpisy.

V oblasti **samostatné působnosti** realizuje městský úřad úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada města, a pomáhá výborům zastupitelstva a komisím rady města v jejich činnosti.

**Přenesená působnost** je vykonávána v základním rozsahu svěřeném městu zvláštními zákony. Správním obvodem při výkonu přenesené působnosti je území města Luže.

Městský úřad je zároveň pověřeným obecním úřadem. Správní obvod městského úřadu při výkonu přenesené působnosti je vymezen územím města Luže a obcí Popovec, Pěšice, Řepníky, Střemošice, Bílý Kůň, Hroubovice a Jenišovice.

Městský úřad Luže se člení do těchto odborů:

- **odbor hospodářsko-správní,**
- **odbor stavební.**

**Přehled organizačních složek, příspěvkových organizací a obchodních společností města:**

- ♦ městská knihovna a informační centrum,
- ♦ Sbor dobrovolných hasičů Luže,

- ♦ Základní umělecká škola Luže,
- ♦ Základní škola Luže (ul. Komenského),
- ♦ Základní škola Luže (ul. Žižkova),
- ♦ Mateřská škola Luže (ul. Družstevní),
- ♦ pečovatelská služba a DPS,
- ♦ sportovní areál,
- ♦ sokolovna,
- ♦ technické služby města,
- ♦ hrad Košumberk,
- ♦ Lesy Luže s. r. o.

## 4.2 Analýza sociálních služeb poskytovaných městem Luže

Obec Luže prostřednictvím hospodářského odboru městského úřadu celoročně zajišťuje **sociální služby**.

V rámci těchto služeb, financovaných z obecního rozpočtu, město poskytuje výhradně pečovatelské služby a provozuje dům s pečovatelskou službou.

Dům s pečovatelskou službou je obytným domem vystavěným pro bydlení seniorů, zdravotně a tělesně postižených občanů, kteří nejsou schopni si sami obstarat nutné práce v domácnosti a další životní potřeby. Nachází se v něm celkem 15 bytů.

Pečovatelská služba zajišťuje péči a podporu klientům, kteří žijí přímo v pečovatelském domě, nebo klientům v domácím prostředí. Tato služba konkrétně zahrnuje péči o osobu klienta (např. pomoc při osobní hygieně), zajišťování stravy (rozvoz obědů), zajišťování chodu klientovy domácnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, doprovod k lékaři. Služby jsou poskytovány ve stanoveném čase v domácnostech osob a v zařízení sociálních služeb [16].

Pečovatelská služba v Luži je terénní a ambulantní. Je poskytována osobám se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby.

V této souvislosti je nutné zmínit, že v obci Luže existuje také domov pro seniory. Dům klidného stáří Glossus, s. r. o., je však zařízení soukromé. Není financováno z veřejných prostředků, ani neposkytuje žádné služby hrazené z veřejných prostředků, proto není v této práci zahrnuto.

#### 4.2.1 Příjmy a výdaje obce Luže na sociální služby

Výdaje města Luže na sociální služby byly ve sledovaném období různorodé. Patřily do nich jak platy zaměstnanců sociálních zařízení, platby sociálního a zdravotního pojištění, nákup materiálu, drobný majetek, nákup služeb, opravy budov, dopravní prostředky a náhrady mezd v době nemoci, tak i výdaje na stavební práce.

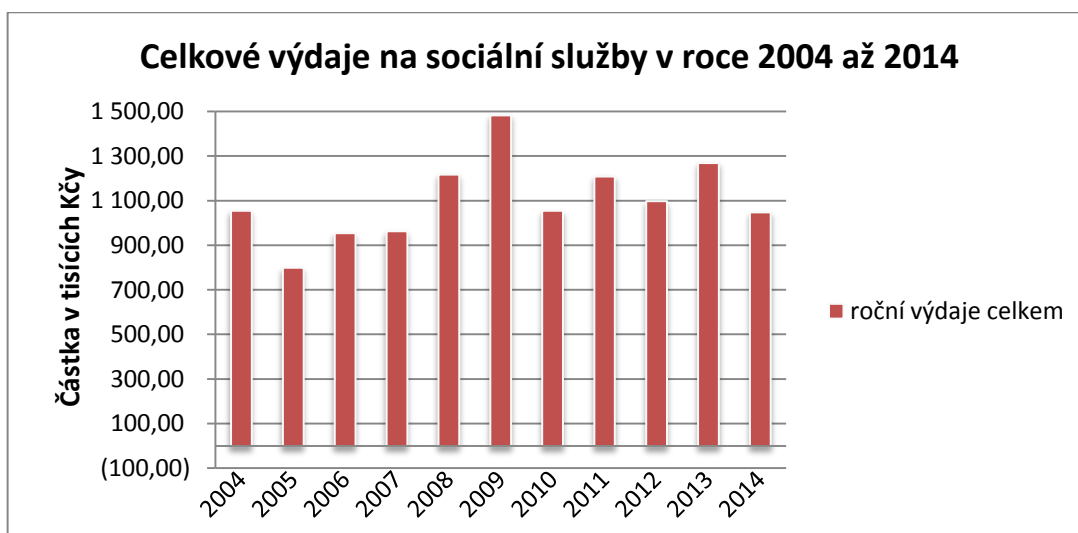
Následující tabulka přináší přehled výdajů obce, které byly poskytnuty na sociální služby v jednotlivých letech analyzovaného období v přepočtu na jednoho obyvatele.

**Tabulka 2** Výdaje Luže na sociální služby od roku 2004 do roku 2014 v přepočtu na jednoho obyvatele

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	
Výdaje na obyvatele (v Kč)	406,92	310,78	366,62	371,22	469,51	
	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>
Výdaje na obyvatele (v Kč)	569,78	405,02	479	434,72	505,66	415,1

*Zdroj: upraveno dle [15], [24]*

Celkové výdaje města Luže v oblasti sociálních služeb jsou graficky znázorněny na Obrázku 4.



**Obrázek 4:** Graf znázorňující výdaje na sociální služby v roce 2004 až 2014

*Zdroj: upraveno dle [15]*

Z uvedených dat vyplývá, že roční výdaje obce na sociální služby se pohybují kolem jednoho milionu korun. Z Obrázku 4 je patrné, že k největším výdajům došlo v roce 2009. Tento fakt souvisel se stavebními úpravami v domě s pečovatelskou službou (výměna oken, další stavební úpravy).

Příjmy města Luže za sociální služby jsou v rozpočtu obce uvedeny pod paragrafem číslo 4351. Součástí těchto příjmů jsou příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí a příjmy z poskytování služeb a výrobků.

Tabulka 3 dokládá výši příjmů za sociální služby v letech 2004 až 2014. Je z ní patrné, že příjmy v této oblasti značně kolísaly a k jejich výraznému poklesu došlo zejména v roce 2014. Vzhledem k tomu, že městský úřad neposkytl podrobnější informace, nelze popsané změny v příjmech zdůvodnit.

**Tabulka 3:** Příjmy města Luže za sociální služby za rok 2004-2014

<b>Rok</b>	<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	
<b>Příjmy celkem</b> (v tisících Kč)	315,2	391,25	427,13	470,11	556,77	
<b>rok</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>
<b>Příjmy celkem</b> (v tisících Kč)	530	583,33	476,472	384,637	549,981	313,008

*Zdroj: [15]*

Pro financování sociálních služeb byly v některých letech obci poskytnuty dotace ze státního, nebo krajského rozpočtu. Přehled těchto dotací specifikuje následující tabulka.

**Tabulka 4:** Přehled poskytnutých dotací ze státního a krajského rozpočtu

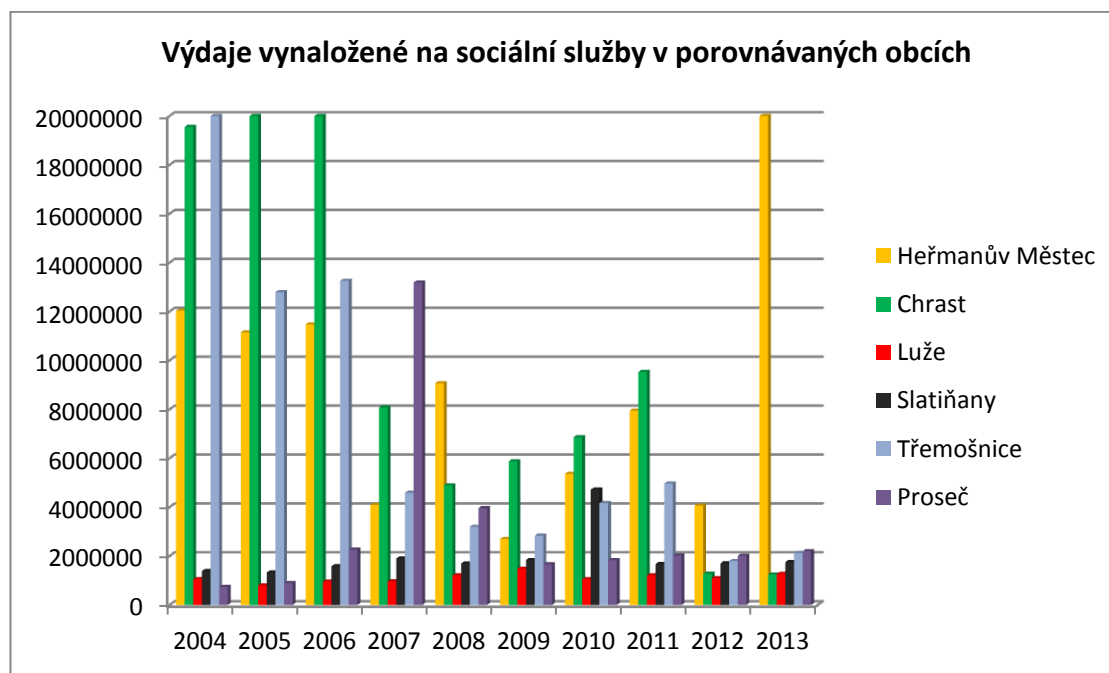
<b>Rok</b>	<b>Výše poskytnuté dotace</b>	<b>Čerpáno</b>	<b>Dotační titul</b>
<b>2007</b>	108 000 Kč	108 000 Kč	Příspěvek na sociální služby Tato dotace byla poskytnuta jako neinvestiční dotace obci z rozpočtu kraje.
<b>2008</b>	370 000 Kč	370 000Kč	Příspěvek na sociální služby Tato dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu, a to jako neinvestiční dotace.
<b>2009</b>	200 000 Kč	200 000 Kč	Dotace na pečovatelskou službu Tato dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu.
<b>2010</b>	388 000Kč	388 000 Kč	Dotace na pečovatelskou službu Tato dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu.

<b>2011</b>	520 000 Kč	520 000 Kč	Dotace na sociální služby Tato dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu, a to jako neinvestiční dotace.
<b>2014</b>	604 500 Kč	604 500 Kč	Dotace na poskytování sociálních služeb Tato dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu.

*Zdroj: [15]*

Jak z výše uvedené tabulky vyplývá, že obec vždy využila dotaci v celé poskytnuté výši.

Následující Obrázek 5 graficky dokumentuje výdaje vynaložené na sociální služby ve vybraných městech Třemošnice, Chrast, Heřmanův Městec, Proseč, Slatiňany (obce chrudimského okresu s 2 001 až 5 000 obyvateli) v letech 2004-2013 a porovnává je s městem Luže. Jak lze zjistit, výdaje jednotlivých obcí se velmi liší. Rozdíly jsou způsobeny tím, že každá obec poskytuje odlišné sociální služby. V některé obci existuje pouze pečovatelská služba, ale v jiné, konkrétně v Heřmanově Městci, se nachází také domov pro seniory zřízený městem a ve Slatiňanech je dům sociálních služeb pro zdravotně postižené občany.



**Obrázek 5:** Grafické znázornění výdajů vynaložené na sociální služby v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004–2013

*Zdroj: upraveno dle [24] a [38]*

Na Obrázku 5 je možné vidět, že město Luže mělo v období od roku 2004 do roku 2013 v porovnání s obdobně velkými obcemi chrudimského okresu jedny z nejnižších výdajů na sociální služby. Důvodem byl nižší počet obyvatel oproti jiným obcím a menší rozsah

sociálních služeb poskytovaných územní samosprávou. Ve sledovaném období vynaložilo největší výdaje město Heřmanův Městec, a to v roce 2013, kdy byl financován projekt Snížení energetické náročnosti budov v domově pro seniory. Velký výkyv výdajů na sociální služby zaznamenalo v roce 2007 i město Proseč, které v tomto období vystavělo v obci chráněné bydlení.

### **4.3 Analýza zabezpečování služeb v oblasti vzdělání a školství v městě Luže**

Město Luže poskytuje vzdělání žákům již od předškolního věku (3-6 let) až do ukončení základní školní docházky, a to prostřednictvím mateřské školy, základní školy a základní umělecké školy. V těchto zařízeních se mohou vzdělávat děti žijící v Luži nebo v přilehlých spádových obcích Bělá, Brdo, Dobrkov, Doly, Domanice, Košumberk, Rabouň, Radim, Srbece, Voletice a Zdislav. Vyšší stupně vzdělání město neposkytuje.

Mateřská škola Luže, okres Chrudim, je příspěvková organizace, která zajišťuje všestrannou péči dětem předškolního věku, zpravidla od 3 do 6 let. Její kapacita byla od roku 2014 navýšena na 106 dětí a toto zařízení je v současnosti plně obsazeno. Součástí mateřské školy je také školní jídelna, sloužící ke stravování žáků i pedagogických pracovníků.

Děti z Luže a z přilehlých obcí ve školním věku pak následně navštěvují základní školu. Základní škola Luže, okres Chrudim, je zřízena jako příspěvková organizace. Předmět její činnosti je vymezen zákonem č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Škola je plně organizovaná, má devět ročníků s celkovým počtem cca 250 žáků, průměr žáků ve třídě je kolem 21 dětí. Ve škole funguje také školní družina se třemi odděleními, kterou může navštěvovat až 75 žáků. Většina žáků školy se stravuje ve školní jídelně, kde se vaří každý den přibližně 240 obědů. Počty žáků ve všech ukazatelích kolísají dle aktuálního stavu [17]. Škola provozuje i doplňkové činnosti, mezi které patří kopírovací služby, stravovací služby a účetnické práce.

Vedle povinné školní docházky město umožňuje žákům vzdělávat se ještě v Základní umělecké škole Luže, okres Chrudim. Ta je, stejně jako předchozí dvě zařízení, opět příspěvkovou organizací a poskytuje vzdělání v jednotlivých uměleckých oborech. Kapacita školy je 200 žáků a v současnosti je naplněna z 91,5 % [18]. Žáci se zde vyučují v oboru hudebním, výtvarném a literárně-dramatickém. Škola připravuje žáky ke studiu učebních a studijních oborů na středních školách uměleckého zaměření a na konzervatořích, dále rozvíjí

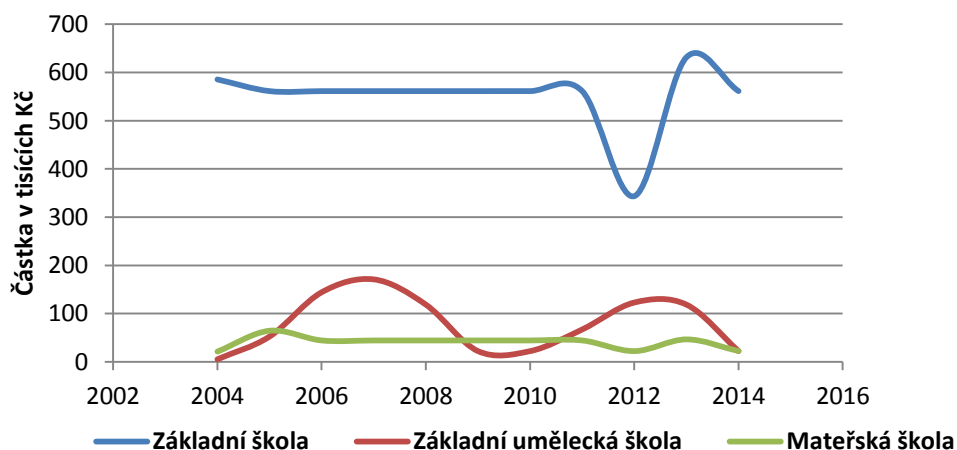


a kultivuje kulturní gramotnost žáků, aby mohli své dovednosti využít při amatérských aktivitách ve zvolené umělecké činnosti.

#### 4.3.1 Příjmy a výdaje organizací města Luže zřízených pro poskytování školských služeb

Rozpočtové příjmy Luže ve veřejných službách v oblasti školství od roku 2004 až do roku 2014 jsou tvořeny především odvody příspěvkových organizací a dále příjmy z poskytování služeb a výrobků.

Na grafu v Obrázku 6 lze sledovat nejen výši příjmů, ale také jejich vývoj v jednotlivých školských zařízeních. Největší příjmy měla v daném období základní škola, což logicky vyplývá z její kapacity 250 žáků oproti mateřské a základní umělecké škole.



Obrázek 6: Příjmy města Luže ve vybraných školských službách

*Zdroj: upraveno podle [15] a [24].*

Výdaje města Luže vynaložené na služby v oblasti školství jsou různorodější než příjmy, jak dokládá Tabulka 5.

Tabulka 5: Výdaje města Luže na vybrané školské služby (v tisících Kč)

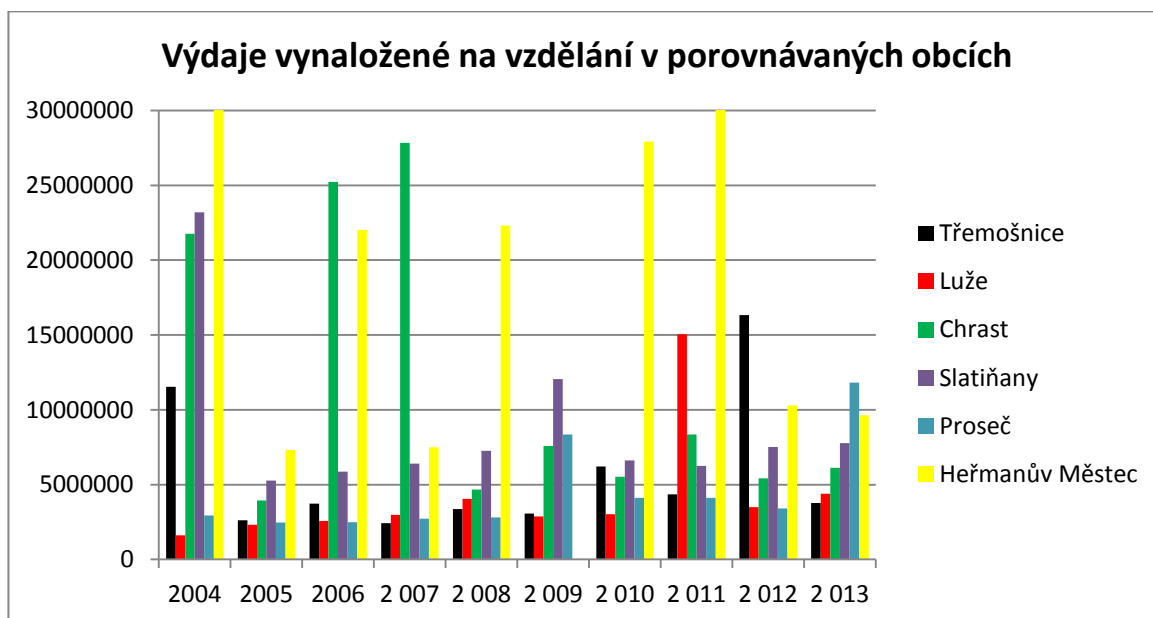
	2004	2005	2006	2007	2008
Mateřská škola	514,5	516,99	569,49	566,37	591,37
Základní škola	930	1 679,9	1 749,6	2 251,85	2 468,39
Základní umělecká škola	164	121,89	144	163	991

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Mateřská škola</b>	527	571,368	1 233,628	1 076,735	1 082,81	1 414,251
<b>Základní škola</b>	1 659,19	2 284,691	13 463,76	2 303,616	3 151,891	3 267,746
<b>Základní umělecká škola</b>	0	22,25	346,75	120,997	151,351	200

Zdroj: [15]

Mezi nejčastěji opakované výdaje patřily nákupy drobného hmotného majetku, nákupy dlouhodobého majetku, nákupy ostatních služeb, výdaje na opravy a udržování. Nejvyšší položky tvořily výdaje na opravy budov, do kterých se v rozmezí sledovaných let investovalo. V letech 2010 až 2012 prošly obě budovy základní školy zateplením a výměnou oken, proto v tomto období znatelně narostly její výdaje. V roce 2010 výdaje na rekonstrukce přesáhly 10 mil. Kč. Druhým nejvyšším výdajem z rozpočtu obce na školská zařízení byly neinvestiční výdaje zřízeným příspěvkovým organizacím.

Graf na Obrázku 7 ukazuje výdaje v ostatních obcích, které stejně jako město Luže spadají do kategorie obcí od 2 001 do 5 000 obyvatel. Tyto obce byly vybrány proto, že se také nacházejí v chrudimském okresu Pardubického kraje.



**Obrázek 7:** Grafické znázornění výdajů vynaložených na vzdělání v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004-2013

Zdroj: upraveno dle [24] a [38]

Z grafu je patrné, že největší investice a výdaje do školství měl v posledních letech Heřmanův Městec. Město investovalo peníze do modernizace a rekonstrukce budov školy. Největší výdajovou položku tvořila částka za výměnu všech oken, otvorů a zateplení pláště včetně všech stropů, rekonstrukci sociálního zařízení a výstavbu nových prostor pro činnost školní družiny.

Luže v porovnání s jinými obdobně velkými městy mělo výdaje na vzdělání spíše menší. Největší byly výdaje v roce 2011 z důvodu již zmíněné rekonstrukce budov. Celkové částky jsou uvedeny v příloze F.

#### **4.4 Analýza kulturních služeb poskytovaných městem Luže**

Město Luže zajišťuje velké množství kulturních služeb. Pro občany celoročně pořádá mnoho kulturních akcí, mezi nejznámější patří Košumberské léto. Dále organizuje řadu výstav, společenských zábav, jarmarků, divadelních a filmových představení a koncertů. Dominantní postavení v oblasti lužské kultury má hrad Košumberk a další historické památky města, které jsou atraktivní pro turisty z celé České republiky.

V rámci poskytování těchto služeb město Luže provozuje různá kulturní zařízení, mezi která patří **sokolovna** (v dnešní době je místem pro konání společenských setkání, koncertů, divadelních představení) a **kulturní domy** v přilehlých obcích Radim, Doly, Srbce a Bělá. Tyto prostory město pronajímá v rámci kulturních akcí pro obyvatelstvo, nebo v nich kulturní činnosti provozuje samo.

Město zajišťuje pro obyvatele **městskou knihovnu**, která je zřízena jako organizační složka obce. Mezi služby poskytované knihovnou patří půjčování knih a časopisů, meziknihovní výpůjční služba, rezervace knih a časopisů, besedy pro základní a mateřské školy [20].

Zdrojem informací pro občany Luže je také městem vydávaný **Lužský zpravodaj**. Tyto informační noviny města a jeho místních částí vycházejí jednou měsíčně. Zpravodaj je zdarma distribuován do všech domácností. Občané ho také mají k dispozici v turistickém informačním centru, městské knihovně a na městském úřadě.

Pro občany města, ale také pro jeho návštěvníky je ve městě zřízeno **turistické informační centrum**, které je od roku 2011 členem Asociace turistických informačních center České republiky. Mezi nabízené služby patří poskytování informací o historii města,

o turisticky atraktivních místech, sportovních a kulturních zařízeních, ubytovacích a stravovacích zařízeních, o kulturních, společenských a sportovních akcích, o dopravním spojení, úřadech, službách, bankách, o zdravotnických zařízeních a lékárnách, nouzových telefonních číslech. K dalším činnostem informačního centra náleží předprodej vstupenek na kulturní akce, příjem plakátů do výlepové služby, veřejný přístup k internetu, kopírování a tisk [20].

Jak již bylo uvedeno, skutečné jádro kultury města Luže tvoří **kulturní památky**. Mezi nejvýznamnější patří **hrad Košumberk**, který je ve městě nejvíce navštěvovaný turisty. Na hradě se konají pravidelné prohlídky, ale také kulturní akce města, např. letní kino, divadelní představení, hudební festivaly, sezónní výstavy. V posledních letech se zde často pořádají svatební obřady, které pro město představují důležitý zdroj příjmů.

Mezi důležité kulturní památky města patří také poutní chrám Panny Marie na Chlumku, synagoga a židovský hřbitov, kostel sv. Bartoloměje.

#### 4.4.1 Příjmy a výdaje v kulturních službách města Luže

Do kulturních činností financovaných z rozpočtu města Luže spadají činnosti knihovnické, vydavatelská činnost, filmová tvorba, distribuce, kina a shromažďování audiovizuálních archiválií. Patří sem také sdělovací prostředky - rozhlas, televize, zpravodaj a v posledním roce i vysílání městského rádia. Do oblasti kultury dále náleží ochrana památek a péče o kulturní dědictví a národní a historické povědomí, kam řadíme činnosti památkových ústavů, hradů a zámků (v Luži pouze hrad Košumberk). V rámci těchto služeb jsou financovány i činnosti registrovaných církví a náboženských společností, ostatní činnosti v záležitostech kultury, církví a sdělovacích prostředků a zájmové činnosti v kultuře.

**Tabulka 6:** Příjmy v oblasti kultury města Luže od roku 2004 do roku 2014 (v Kč)

Kód	Druh položky (název)	2004	2005	2006	2007	2008	
3311	divadelní činnost						
3313	filmová tvorba, distribuce						
3314	činnosti knihovnické	23 770	25 150	30 140	23 660	22 560	
3316	vydavatelská činnost						
3319	ostatní záležitosti kultury	58 610	58 100	40 000	56 660	263 150	
3321	zachování kulturních památek	72 570	72 420	102 550	123 880	167 350	
3322	zachování a obnova kulturních památek					107 030	
3341	rozhlas a televize						
3349	ostatní záležitosti sdělovacích prostředků	5 780	2 810	5 650	3 720	2 590	

<b>3392</b>	zájmová činnost v kultuře	2 950	6 170	2 300	3 950	7 030	
<b>3399</b>	ostatní záležitosti kultury, církví a sdělovacích prostředků			3 000			
<b>Kód</b>	<b>Druh položky (název)</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>
<b>3311</b>	divadelní činnost					80 000	90 163
<b>3313</b>	filmová tvorba, distribuce					37 990	15 690
<b>3314</b>	činnosti knihovnické	23 000	25 331	23 527	76 653	20 672	83 818
<b>3316</b>	vydavatelská činnost	0	78 500	23 000	0	0	0
<b>3319</b>	ostatní záležitosti kultury	60 000	70 300	53 190	24 575	121 322	53 466
<b>3321</b>	zachování kulturních památek	130 010					
<b>3322</b>	zachování a obnova kulturních památek	10 380					
<b>3341</b>	rozhlas a televize			950	3 360	3 488	6 523
<b>3349</b>	ostatní záležitosti sdělovacích prostředků	3 000	1 430	9 440	3 280	13 745	12 560
<b>3392</b>	zájmová činnost v kultuře	22 000	4 298	5 390	500	2 801	1 661
<b>3399</b>	ostatní záležitosti kultury, církví a sdělovacích prostředků			4 100	500		450

Zdroj:[15]

V Tabulce 6 jsou vypsány příjmy města v kulturní oblasti za rozpočtové období 2004 až 2014. Hlavní zdroj příjmů tvořily poplatky za poskytnuté služby, kam spadaly převážně výnosy ze vstupného na různé kulturní akce (Košumberské léto, letní kino, divadelní představení, výstavy atd.).

Dalšími příjmy v oblasti financování kultury byly poskytnuté dotace z krajského, nebo státního rozpočtu. Přehled těchto dotací je uveden v příloze I. Většina dotací na kulturní služby, věnovaných zejména na investice, byla poskytnuta převážně ze státního rozpočtu, a to z kapitoly ministerstva kultury. Obec tyto dotace nedostává automaticky, ale musí o jejich přidělení žádat příslušné ministerstvo [37]. Menší část příjmů v kulturních službách obce tvořily dotace z rozpočtu Pardubického kraje.

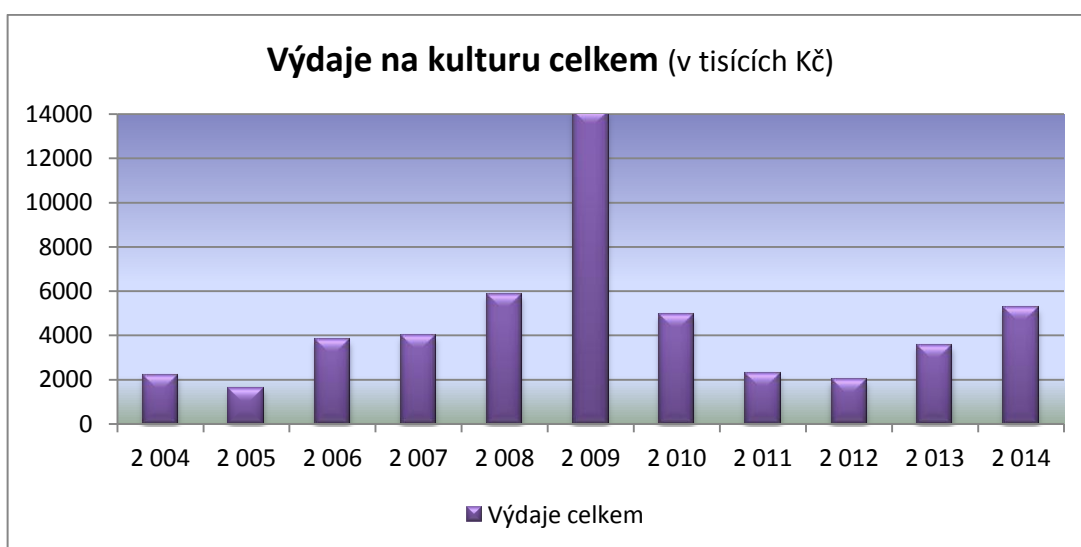
Výdaje na kulturní služby za celý rok přepočtené na jednoho obyvatele města Luže v letech 2004-2014 zaznamenává Tabulka 7. Podrobnější členění těchto výdajů se uvádí v příloze CH.

**Tabulka 7:** Souhrnné výdaje obce na zajišťování kulturních služeb od roku 2004 do 2014

ROK	2004	2005	2006	2007	2008	
Výdaje na jednoho obyvatele (v Kč)	859	631	1 462	1 545	2 255	
ROK	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Výdaje na jednoho obyvatele (v Kč)	5 430	1 901	918	784	1 405	2 085

*Zdroj: [15],[38]*

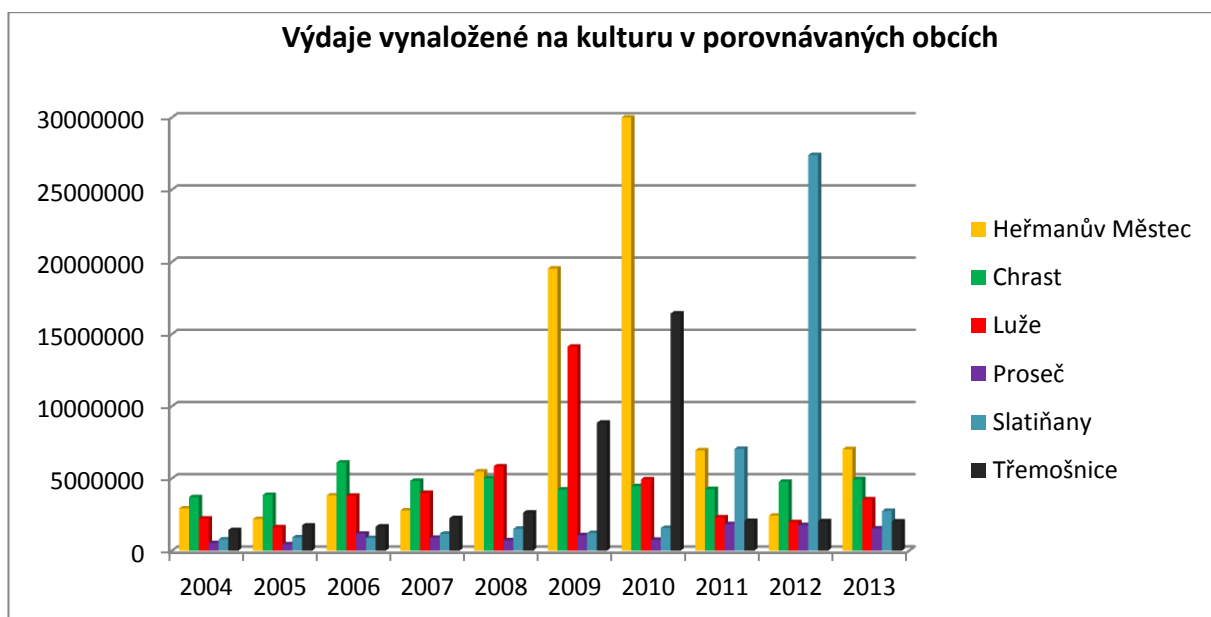
Následující Obrázek 8 zobrazuje graf s celkovými výdaji, které Luže vynaložila na kulturní služby ve sledovaném období.



**Obrázek 8:** Grafické znázornění celkových výdajů obce na kulturní služby

*Zdroj: [15]*

Diagramy v Obrázku 9 zahrnují celkové výdaje Luže a dalších sledovaných měst v období od roku 2004 do roku 2014, které byly z městských rozpočtů použity na kulturní služby. Jednotlivá města mají odlišné kulturní možnosti, proto jsou tyto výdaje různorodé.



**Obrázek 9:** Grafické znázornění výdajů vynaložené na kulturu v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004–2013

*Zdroj: [38],[24]*

Z uvedeného obrázku je patrné, že město Luže, přestože patří spíše k menšímu územnímu samosprávnému celku, měla výdaje na tyto veřejné služby poměrně velké. Je to způsobeno množstvím kulturních památek, které se v obci a jejích přilehlých částech nacházejí, přičemž značná část těchto výdajů byla investována do hradu Košumberk. Značné výdaje na kulturu mělo také město Heřmanův Městec, které je však směřovalo do oblasti knihovnické. V roce 2012 zaznamenalo velký výkyv ve výdajových položkách město Slatiňany. V tomto roce použilo celkem 24 972 000 Kč na péči o kulturní dědictví a na ochranu památek, konkrétně na zámek Slatiňany. Nejmenší výdaje na oblast kultury vynaložilo město Proseč.

#### **4.5 Analýza vlivu zabezpečování vybraných veřejných služeb na celkový rozpočet obce**

Tato podkapitola analyzuje příjmy a výdaje města Luže v oblasti školských, sociálních a kulturních služeb v období 2004 až 2014 a dokládá, jak financování vybraných veřejných služeb ovlivňuje celkový rozpočet tohoto města.

V Tabulce 8 se uvádějí celkové příjmy obce ve sledovaném období od roku 2004 do roku 2014. Tyto příjmy jsou rozděleny na daňové, nedaňové, kapitálové a dotace.

**Tabulka 8:** Celkové příjmy obce od roku 2004 do roku 2014 (v Kč)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008
<b>Daňové</b>	17 461 090	19 314 370	19 682 540	20 706 590	24 501 410
<b>Nedaňové</b>	4 479 330	4 692 790	917 110	6 013 730	8 171 260
<b>Kapitálové</b>	279 930	1 529 860	281 720	7 993 940	979 610
<b>Dotace</b>	21 732 930	6 182 450	9 603 130	15 138 410	6 134 530
<b>Celkem</b>	<b>43 953 280</b>	<b>31 719 470</b>	<b>30 484 500</b>	<b>49 852 670</b>	<b>39 786 810</b>

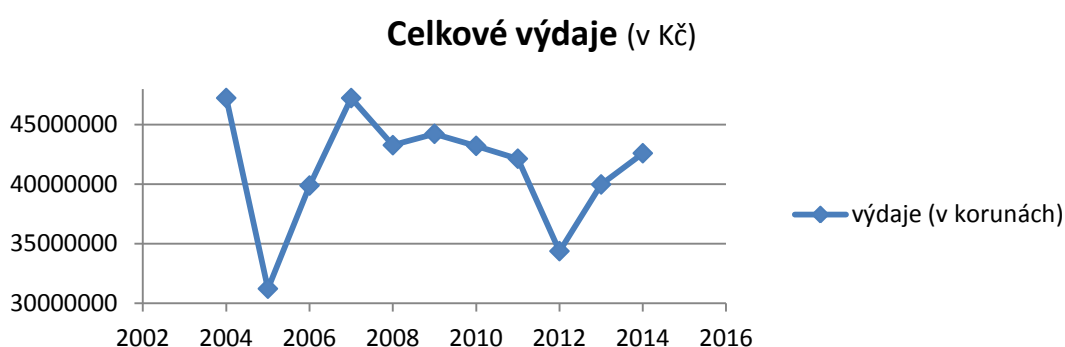
  

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Daňové</b>	20 788 380	22 369 380	21 701 900	22 290 630	28 392 092	30 044 157
<b>Nedaňové</b>	5 296 220	5 064 390	4 652 220	5 323 350	6 296 601	6 239 626
<b>Kapitálové</b>	373 780	967 470	747 290	2 885 950	476 525	802 301
<b>Dotace</b>	11 629 430	22 225 910	14 010 270	5 729 950	5 446 723	5 388 556
<b>Celkem</b>	<b>38 087 810</b>	<b>50 627 150</b>	<b>41 111 680</b>	<b>36 229 880</b>	<b>40 611 941</b>	<b>42 474 640</b>

*Zdroj: [15], [38]*

Nejvyšší příjmovou položkou v celkovém rozpočtu obce byly daňové příjmy, do nichž obec zařadila např. daň z majetku, místní poplatky, správní poplatky, daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob, poplatky za vybrané služby. Nedaňové příjmy obce v uvedených letech tvořily příjmy z pronájmu majetku a příjmy z vlastní činnosti. K neméně důležitým obecním příjmům patřily dotace, přerozdělované z jiných veřejných rozpočtů ústřední, nebo územní úrovně. Minimální výše dosahovaly příjmy kapitálové, které obec získala prodejem obecního majetku.

Přehled celkových výdajů, které obec vynaložila ve sledovaném období, znázorňuje graf na Obrázku 10.

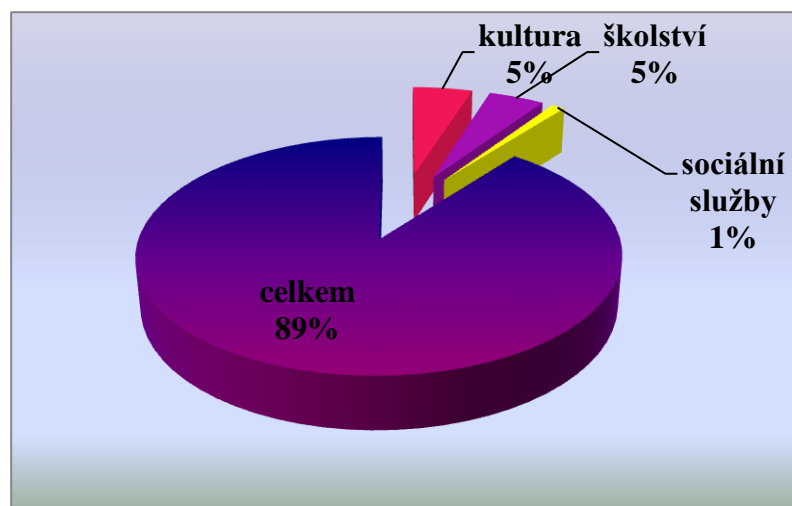


**Obrázek 10:** Grafické znázornění celkových výdajů města Luže za sledované období 2004-2014

*Zdroj: upraveno  
dle [15], [24]*

Následující Obrázek 11 graficky znázorňuje, jaký vliv měly výdaje ve vybraných veřejných službách v letech 2004-2014 na celkové výdaje města Luže.





**Obrázek 11:** Grafické znázornění vlivu výdajů vybraných služeb na celkové výdaje

*Zdroj: upraveno dle [15], [24]*

Z obrázku vyplývá, že ve zkoumaném období byly výdaje obce na kulturu a na školství téměř totožné. Konkrétní výdaje na kulturní služby zahrnovaly částku o něco vyšší, přesně 49 708 550 Kč, oproti tomu celkové výdaje na školské služby za toto období činily 46 300 380 Kč, tedy cca o 3,5 milionu méně.

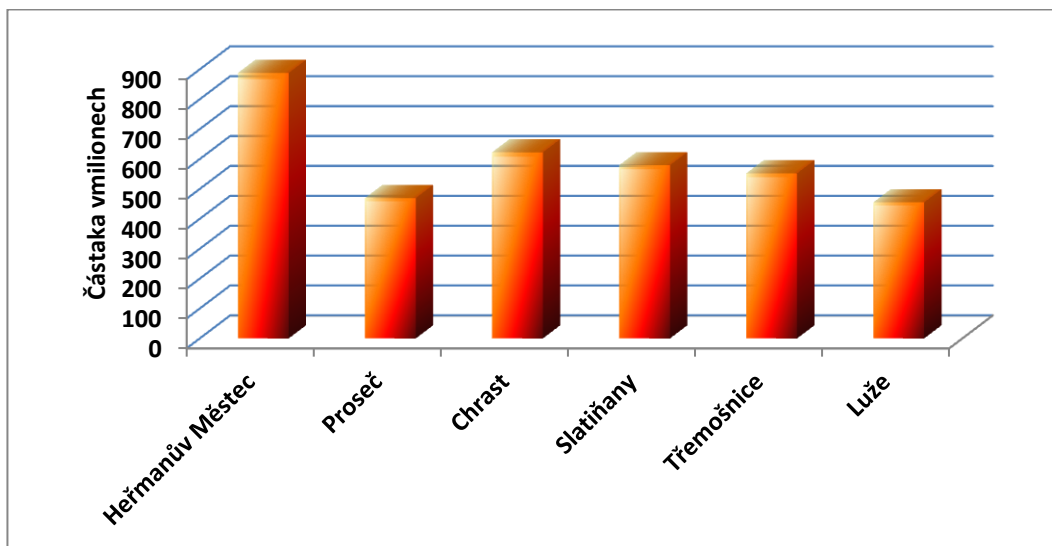
Nejmenší částku město vydalo za sociální služby. Celkové výdaje za tento druh služeb ve sledovaném období tvořily 10 879 450 Kč. Sociální služby odebíralo nejméně klientů, a proto byly náklady na jejich poskytování finančně méně náročné než na školství a kulturu.

Dohromady tyto vybrané veřejné služby znamenaly 11 % z celkových výdajů územního rozpočtu. Další 89 % bylo použito na ostatní veřejné služby ve městě, do nichž spadají tělovýchova a zájmová činnost, bydlení, komunální služby a územní rozvoj, ochrana životního prostředí, bezpečnost v obci, doprava, vodní hospodářství, zdravotnictví, všeobecná veřejná správa a služby.

V jednotlivých letech se výdaje na konkrétní služby lišily, což bylo způsobeno různou mírou investic města do dané oblasti služeb. Nejvyšší výdaje města se ve většině případů týkaly veřejné správy. Druhé největší položky tvořily výdaje na bydlení, komunální služby a územní rozvoj.

Město Luže vynaložilo v porovnání s obdobně velkými městy chrudimského okresu nižší částky na veřejné služby, a to 455 362 563 Kč. Přibližně stejně velké město Proseč mělo ze všech zkoumaných obcí nejnižší výdaje. Na základě těchto údajů můžeme říci, že platí přímá úměra mezi velikostí obce a jejími výdaji. To potvrdil i příklad města Heřmanův Městec s 4 822 obyvateli, které v letech 2004-2014 na výdajích utratilo 888 063 591 Kč,

což bylo skoro o polovinu více než Luže. V přepočtu na jednoho obyvatele pak vydal Heřmanův Městec při srovnání s Luží o 3 828 Kč více. Jak při porovnávání dopadla další města, ukazuje Obrázek 12.

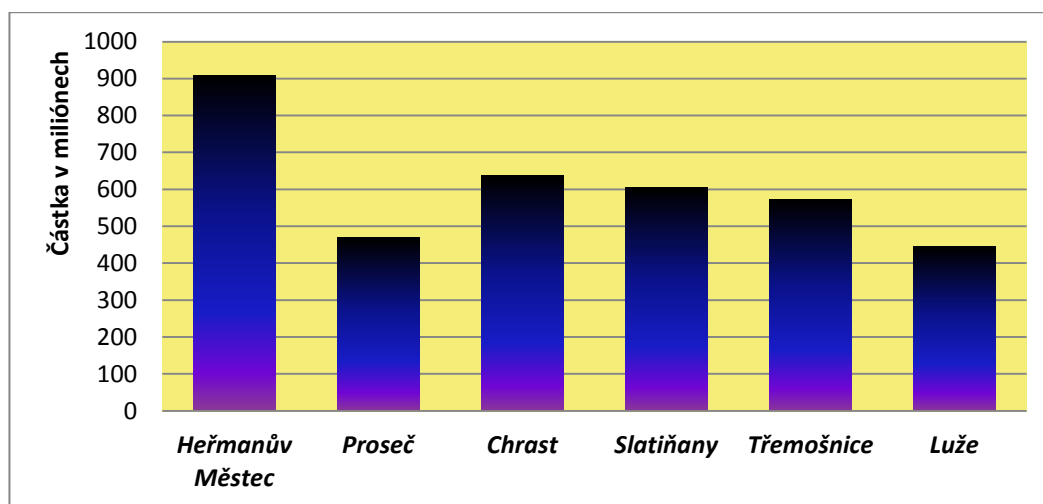


**Obrázek 12** Grafické znázornění celkových výdajů v obcích od 2 001 do 5 000 obyvatel chrudimského okresu v období 2004–2014

*Zdroj: [24]*

Po příjmové stránce můžeme město Luži zařadit jako nejmenší. Jak již bylo popsáno v úvodu této kapitoly, příjmy města se skládají z příjmů daňových, nedaňových, kapitálových a poskytnutých transferů a dotací. Celkové příjmy obce za sledované období tvořily částku 444 939 831 Kč. Tato částka byla menší než částka celkových výdajů, město tedy vykazovalo častěji schodek než přebytek.

V následujícím Obrázku 13 jsou porovnávány celkové příjmy vybraných obcí chrudimského okresu ve sledovaném období.



**Obrázek 13:** Grafické znázornění celkových příjmů v obcích od 2 001 do 5 000 obyvatel chrudimského okresu pro období 2004 – 2014

*Zdroj: [24]*

Město Luže mělo v tomto období nejnižší celkové příjmy, i když není nejmenším městem z porovnávaných, protože Proseč má o něco méně obyvatel, konkrétně 2 138. Nejvyšších celkových příjmů, v porovnání s Luží dvojnásobných, dosáhl Heřmanův Městec. Také jeho příjmy v přepočtu na jednoho obyvatele byly o 11 987 Kč vyšší než města Luže.

#### 4.5.1 Shrnutí poznatků a doporučení dalšího vývoje města

Město Luže je ve velké míře soběstačné. Zajišťuje veškerou občanskou vybavenost, má zdravotní středisko, poskytuje vzdělání v mateřské, základní i základní umělecké škole. Obec nabízí dostatek pracovních příležitostí. Přestože nedisponuje dostatečným množstvím pozemků určených k zástavbě, ve městě se nabízí velký počet domů k prodeji. Luže je díky svému lázeňskému charakteru a velkému množství historických památek atraktivní pro své stávající obyvatele, ale měla by se snažit přilákat i ty nově příchozí.

Hlavním úkolem města Luže pro následující roky je tedy zajistit dostatek zdrojů pro financování obecního rozpočtu, aby se obec mohla dále rozvíjet a zlepšovat životní podmínky pro své obyvatele. Obec financuje běžný provoz ze základních příjmů, které jsou daňové a nedaňové, ale při realizaci větších investičních akcí je závislá na dotacích. Tyto dotační příjmy ovlivňují především mimoekonomické faktory, mezi které patří schopnosti managementu obce, informovanost a politické faktory. Kapitálové zdroje jsou nahodilé a většinou jsou spojeny s prodejem obecního majetku.

Vzhledem k tomu, že zastupitelstvo města Luže v minulých letech hospodařilo většinou se schodkovým rozpočtem, musí do budoucna posílit příjmovou stránku rozpočtu. Prostor

ke zvýšení příjmů podle autorčina názoru existuje v oblasti dotací. Luže by se měla snažit, aby získala co nejvíce dotací nejen z rozpočtu krajského a státního, ale aby především využívala fondy Evropské unie. Získané peněžní prostředky by obec měla investovat hlavně do bydlení a infrastruktury. Jelikož ve městě není vlakové spojení, je třeba posílit autobusové spoje do okolních měst.

Místní úřad by měl více využívat služeb místních drobných podnikatelů, lépe je informovat o veřejných zakázkách realizovaných městem a dle zákonných podmínek podporovat jejich účast ve výběrových řízeních.

V kulturní oblasti by Luže měla dále pokračovat v péči o historické památky města a snažit se více využívat jejich turistické atraktivity. Větší příliv turistů by městu i podnikatelům zajistil zvýšení příjmů. Město musí dále prohlubovat spolupráci svých kulturních zařízení, ale také podporovat spolupráci školských zařízení a kulturních organizací, aby mohlo rozšířit kulturní vyžití pro občany města i pro jeho návštěvníky.

Město musí dbát i na větší podporu neziskových organizací, založených k pokrytí potřeb občanů, které nejsou uspokojeny ani soukromým sektorem, ani veřejným sektorem. Jde o různorodé volnočasové organizace, ekologické aktivity, zdravotní a sociální služby. V oblasti školských a sociálních služeb by obec měla více podílet na volnočasových aktivitách pro mladistvé i dospělé. V souvislosti se zvyšující se průměrnou délkou života je nutné investovat finanční prostředky do péče o seniory. Luže by měla zvážit nejen rozšíření aktivit pečovatelské služby (v oblasti volného času seniorů), ale i vybudování nového pečovatelského domu.

Je důležité si uvědomit, že každé místo má své neopakovatelné kombinace vlastností. Správné využití těchto vlastností k dalšímu kulturnímu a ekonomickému rozvoji místa je však ve velké míře závislé na činnosti obyvatel, poloze a velikosti disponovaného kapitálu. Město Luže by se tedy mělo soustředit na zajišťování a neustálé zlepšování podmínek pro kvalitní život svých obyvatel a místních podnikatelů a v neposlední řadě na vytváření vhodného prostředí pro rozvoj občanských a ekonomických aktivit.

## ZÁVĚR

Náplní této práce je specifikovat pojem veřejné služby v souvislosti s územní samosprávou a objasnit způsob jejich zabezpečování. Práce se dále zaměřuje na charakteristiku vybraných veřejných služeb - školských, kulturních a sociálních. V druhé, praktické části bakalářské práce je analyzováno zajišťování uvedených veřejných služeb v konkrétní obci – ve městě Luže.

Práce je rozčleněna do čtyř kapitol. První dvě kapitoly se týkají teoretické části, ve které jsou definovány jednotlivé pojmy jako územní samospráva a obec. Dále se zaměřují na veřejné služby, jejich druhy, znaky a kategorizace, ale zejména na jejich poskytování a financování. Třetí kapitola již pojednává pouze o vybraných veřejných službách v oblasti sociální, kulturní a školské. Zaměřuje se podrobněji na jejich financování a poskytování územní samosprávou. Poslední, čtvrtá kapitola se věnuje praktické části bakalářské práce, jejímž předmětem bylo analyzovat zabezpečování vybraných veřejných služeb územní samosprávou, v tomto případě městem Luže, v letech 2004–2014.

Analýzou zjištěných údajů a jejich následným vyhodnocením **byl naplněn cíl práce**. V rámci sociálních služeb město Luže poskytuje výhradně pečovatelské služby pro občany se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení. Výdaje na tyto služby byly ve sledovaném období různorodé a kolísaly v závislosti na objemu investic do této oblasti. Příjmy tvořily především platby z poskytovaných služeb, neboť pečovatelské služby jsou pro občany zpoplatněny. Důležitým zdroje financování sociálních služeb se staly dotace čerpané ze státního i krajského rozpočtu. Při porovnání s jinými, obdobně velkými městy měla Luže jedny z nejmenších výdajů, což bylo dáno malým množstvím sociálních služeb poskytovaných obcí.

Školství je v obci zastoupeno mateřskou školou, základní školou a základní uměleckou školou. Při analýze veřejných služeb v oblasti školství bylo zjištěno, že největší objem výdajů sloužil k financování základní školy. Škola mateřská a umělecká měly výdaje menší, na přibližně stejné úrovni. Do výdajové části v oblasti školství spadaly převážně nákupy drobného hmotného majetku, dlouhodobého majetku, nákup služeb, opravy a udržování budov. Při porovnání s ostatními městy i v tomto případě měla Luže jedny z nižších výdajů. Příjmovou část tvořily odvody příspěvkových organizací a příjmy z prodaných služeb a výrobků.

Poslední, nejobsáhlejší část analýzy se týká oblasti kultury ve městě Luže. Obec provozuje řadu kulturních zařízení, do kterých spadá mimo jiné informační centrum, městská knihovna, kulturní domy v přilehlých obcích, sokolovna a kulturní památky ve městě. Příjmy ve sledovaném období tvořily převážně výnosy z poskytovaných kulturních služeb, do kterých patřilo především vstupné na kulturní akce a památky. Výdajová část v této oblasti byla dost obsáhlá, týkala se hlavně výdajů na rekonstrukci historických památek, financování městské knihovny, rozhlasových a jiné sdělovacích prostředků (např. Lužského zpravodaje). Podle velikosti Luže patří k nejmenším obcím z porovnávaných měst, přesto její výdaje na kulturu byly poměrně velké.

Závěrečná část analýzy hodnotí celkové příjmy a výdaje obce v letech 2004-2014. Podle zjištěných dat mělo město Luže celkové výdaje v souhrnné částce 455 362 563 Kč a příjmy v souhrnné částce 444 939 831 Kč. Tyto příjmy a výdaje byly v porovnání s ostatními sledovanými městy chrudimského okresu nejnižší.

Výdaje na vybrané veřejné služby v Luži odpovídaly 11 procentům celkových výdajů města, z nichž 5 procent tvořily výdaje na školství, 5 procent na kulturu a pouze 1 procento výdaje na sociální služby. Ostatních 89 procent výdajů město rozdělilo mezi zbylé služby, do kterých patří tělovýchova a zájmová činnost, bydlení, komunální služby a územní rozvoj, ochrana životního prostředí, bezpečnost v obci, doprava, vodní hospodářství, zdravotnictví, všeobecná veřejná správa a služby.

Město Luže dlouhodobě hospodaří se schodkovým rozpočtem. Proto bude v následujících letech nezbytné zvýšit příjmovou stránku obecního rozpočtu, tedy zajistit dostatek zdrojů pro jeho financování (zejména v oblasti dotací). K dalšímu rozvoji obce a zlepšení životních podmínek jejích obyvatel bude nutné navýšit výdaje do uvedených služeb i zvětšit jejich podíl na celkovém rozpočtu, a tak umožnit rozšíření služeb v oblasti sociální, kultury i školství o další aktivity.

## POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BAILEY, Stephan. *Veřejný sektor: teorie, politika a praxe*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 455 s. ISBN 80-864-3261-0.
- [2] BENČO, Jozef a Helena KUVÍKOVÁ. *Ekonomika veřejných služeb*. Vyd. 1. Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta v Banskej Bystrici: Bratia Sabovci s. r. o. Zvolen, 2011, 334 s. ISBN 978-80-557-0323-7.
- [3] Český statistický úřad [online]. Aktualizováno dne: 18. 3. 2015 [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>
- [4] ČTVRTNÍK, Jakub a Matěj LEJSAL. Sociální služby a způsob financování: podklad k odborné diskusi. [online]. 2013 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://podporaprocesu.cz/wp-content/uploads/2013/01/Varianty-financování.pdf>.
- [5] ČESKÁ GEOLOGICKÁ SPOLEČNOST. Fotoarchiv. *Fotografie: kraje* [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/aplikace/fotoarchiv/fotoarchiv.php?prehled=kraj>.
- [6] HALÁSEK, Dušan a David LENERT. *Ekonomika veřejného sektoru: (vybrané kapitoly)*. Vyd. 1. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 2008, 230 s. ISBN 978-80-248-1854-2.
- [7] HALÁSEK, Dušan. *Standardizace veřejných služeb*. Vyd. 1 Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2004, 152 s. ISBN 8024806851.
- [8] HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa v České republice a zemích EU*. Vyd. 1. Ostrava: VŠB - Technická univerzita, 2006, 176 s. ISBN 80-248-1266-5.
- [9] HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.
- [10] HAMZOVA-LÉČEBNA. *Výroční zpráva Hamzovy léčebny pro veřejnost* [online]. Luže, 2013 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: [http://www.hamzova-lecebna.cz/obrazky/dokumenty/vyrocní\\_zpravy/VRONI\\_ZPRAVA\\_HL\\_za\\_2013\\_WEB\\_IV.pdf](http://www.hamzova-lecebna.cz/obrazky/dokumenty/vyrocní_zpravy/VRONI_ZPRAVA_HL_za_2013_WEB_IV.pdf).
- [11] HAMZOVA-LÉČEBNA. *Historie léčebny* [online]. c2007-2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.hamzova-lecebna.cz/cz/m/historie/>.

- [12] CHARITA ČESKÁ REPUBLIKA. Charita Česká republika. *Slovníček pojmů z oblasti sociálních a zdravotních služeb* [online]. c2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.charita.cz/jak-pomahame/socialni-a-zdravotni-sluzby/slovnicek-pojmu>.
- [13] INSTITUT PRO VEŘEJNOU SPRÁVU PRAHA. Slovník nejčastěji používaných pojmů ve veřejné správě. *Veřejná služba* [online]. Praha, c2008-2015 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://svs.institutpraha.cz/index.php?page=slovník&id=2121>.
- [14] Interní dokumenty Mateřské školy Luže, okres Chrudim.
- [15] Interní dokumenty města Luže.
- [16] Interní dokumenty pečovatelské služby Luže.
- [17] Interní dokumenty Základní školy Luže, okres Chrudim.
- [18] Interní dokumenty Základní umělecké školy Luže, okres Chrudim.
- [19] KOTLER, Philip a Gary AMSTRONG. *Marketing*. 6.vyd. Praha: Grada, 2004, 855 s. ISBN 978-80-247-0513-2.
- [20] Oficiální stránky města Luže. *Historie Luže* [online]. c2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.luze.cz/mesto-informace-o-meste-historie/>.
- [21] MIKROREGION CHRUDIMSKO Luže. *Základní informace*. [online]. c2008 - 2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://luzsky.navstevnik.cz/o-meste/zakladni-informace/>.
- [22] MARKOVÁ, Hana a Radim BOHÁČ. *Rozpočtové právo*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2007, 248 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-807-1795-988.
- [23] MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. 2., aktualiz. Vyd. Praha: Portál, 2011, 194 s. ISBN 978-802-6200-413.
- [24] *Monitor* [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2014/>.
- [25] OCHRANA, František. *Veřejné služby - jejich poskytování, zadávání a hodnocení: teorie a metodika poptávkového způsobu poskytování a zadávání veřejných služeb na úrovni municipalit*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2007, 167 s. ISBN 978-808-6929-316.
- [26] *Otázky a odpovědi k zákonu č. 108/2006 sb., o sociálních službách a k zákonu č. 109/2006 sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o*



*sociálních službách* [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: [http://www.mpsv.cz/files/clanky/2974/otazky\\_odpovedi\\_22-rev.pdf](http://www.mpsv.cz/files/clanky/2974/otazky_odpovedi_22-rev.pdf).

- [27] PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 238 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 405. ISBN 978-802-1045-118.
- [28] PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ. *Veřejná správa a finance*. Vyd. 1. Praha: Codex Bohemia, 1998, 302 s. ISBN 80-859-6385-X.
- [29] PEKOVÁ, Jitka a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-807-3576-141.
- [30] PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 485 s. ISBN 978-807-3579-364.
- [31] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-807-3576-141.
- [32] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-726-1086-4.
- [33] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 405. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [34] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. 4. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 579 s. ISBN 978-80-7357-358-4.
- [35] PILNÝ, Jaroslav. *Ekonomika veřejného sektoru I: pro kombinovanou formu studia*. Vyd. 2., (upr. a dopl.). Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-807-1949-336.
- [36] PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 447 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- [37] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Místní finance: distanční opora*. Vyd. 2. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2011. ISBN 9788073954543.
- [38] ROZPOČET VEŘEJNĚ. Rozpočet obce. *Luže* [online]. [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/seznam-obci/>.

- [39] NARM A E-ROZVOJ.CZ. Portal na podporu rozvoje obcí ČR. Samospráva. [online]. c2009 - 2014 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z <http://www.rozvojjobci.cz/news/samosprava/>.
- [40] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Stručný průvodce zákonem o sociálních službách*. [online]. c2006 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/3222/zlom170x170web.pdf>.
- [41] SUPERIA.CZ Co to je? *Veřejná služba* [online]. c 2010-2013 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: [http://cojeto.superia.cz/politika/verejna\\_sluzba.php](http://cojeto.superia.cz/politika/verejna_sluzba.php).
- [42] TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 439 s. ISBN 978-807-3676-803.
- [43] TURISTIKA.CZ – Turistika.cz *Luže* [online]. c2007-2015 [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/luze>.
- [44] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- [45] VÍTEK, Miloš. *Veřejné služby a jejich správa*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001, 104 s. ISBN 80-704-1472-3.
- [46] Zákon č. 2/1193 Sb., Listina základních práv a svobod.
- [47] Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- [48] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).
- [49] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
- [50] Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

## **SEZNAM PŘÍLOH**

Příloha A: Obecné schéma municipálního rozpočtu

Příloha B: Základní rozdělení věcných veřejných služeb v ČR

Příloha C: Celkové výdaje města Luže na sociální služby od roku 2004 do roku 2014

Příloha D: Výdaje vynaložené na sociální služby v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004–2013

Příloha E: Příjmy města Luže ve školských službách od roku 2004 do 2014

Příloha F: :Výdaje vynaložené na vzdělání v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004-2013

Příloha G: Souhrnné výdaje obce na zajišťování kulturních služeb od roku 2004 do 2014

Příloha H: Přehled celkových výdajů na kulturní účely v obcích od 2 001 do 5 000 obyvatel chrudimského okresu v roce 2004-2014

Příloha CH: Přehled výdajů města Luže v oblasti kultury od roku 2004 do roku 2014

Příloha I: Přehled poskytnutých dotací ze státního a krajského rozpočtu

Příloha J: Celkové příjmy obcí chrudimského okresu za období 2004–2014

Příloha K: Celkové výdaje obcí chrudimského okresu za období 2004–2014

## Příloha A: Obecné schéma municipálního rozpočtu

PŘÍJMY	VÝDAJE
<b>Běžné</b>	<b>Běžné (neinvestiční)</b>
<b>daňové</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ svěřené (výlučné) daně – daň z nemovitosti</li> <li>➤ sdílené daně (část DPFO a DPPO, část DPH)</li> <li>➤ místní (a regionální) daně</li> <li>➤ správní poplatky (daně)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ mzdy a platy</li> <li>➤ povinné pojistné za zaměstnance</li> <li>➤ materiálové</li> <li>➤ energie</li> <li>➤ nájemné</li> <li>➤ sociální dávky</li> <li>➤ výdaje na municipální podniky</li> <li>➤ sankce za porušení rozpočtové kázně</li> </ul>
<b>nedaňové</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ uživatelské poplatky za služby</li> <li>➤ příjmy z pronájmu majetku</li> <li>➤ příjmy z organizačních složek a příspěvkových organizací</li> <li>➤ zisk z obecních podniků</li> <li>➤ ostatní (doplňkové, přijaté sankční pokuty apod.)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ placené pokuty</li> <li>➤ placené úroky</li> <li>➤ dotace vlastním OS a jiným subjektům</li> <li>➤ neinvestiční příspěvky PO</li> <li>➤ výdaje na sdružování finančních prostředků</li> <li>➤ příspěvky DSO</li> <li>➤ ostatní (poskytnuté dary apod.)</li> </ul>
<b>přijaté transfery a dotace:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ běžné neinvestiční dotace, a to: <ul style="list-style-type: none"> <li>• neúčelové (všeobecné)</li> <li>• účelové (specifické)</li> </ul> </li> </ul>	
<b>kapitálové</b>	<b>kapitálové (investiční výdaje)</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ z prodeje majetku (nemovitého, movitého dlouhodobého majetku)</li> <li>➤ z prodeje akcií a majetkových podílů</li> <li>➤ přijaté střednědobé a dlouhodobé úvěry</li> <li>➤ příjmy z emise komunálních obligací</li> <li>➤ přijaté splátky půjček</li> <li>➤ ostatní</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku</li> <li>➤ na investiční příspěvky příspěvkovým organizacím</li> <li>➤ na kapitálové investiční poskytnuté OS a různým subjektům</li> <li>➤ na nákup cenných papírů</li> <li>➤ na investiční půjčky poskytnuté různým subjektům</li> <li>➤ splátky úvěru</li> <li>➤ ostatní</li> </ul>
<b>přijaté dotace</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>➤ kapitálové (investiční transfery) <ul style="list-style-type: none"> <li>• účelové</li> <li>• neúčelové</li> </ul> </li> </ul>	

Zdroj [34]

## Příloha B: Základní rozdělení věcných veřejných služeb v ČR

<b>sociální služby</b>	• sociální péče a pomoc starým a zdravotně postiženým občanům
	• sociální péče a pomoc dětem a mládeži
	• sociální péče a pomoc manželství a rodinám
	• ostatní sociální péče a pomoc
<b>zdravotnictví</b>	• ambulantní péče
	• ústavní péče
	• speciální primární péče
	• poskytování léčivých přípravků a prostředků zdravotnické techniky
	• lázeňská péče
	• péče v dětských ozdravovnách
	• zdravotnická doprava
	• ochrana veřejného zdraví
	• záchytné protialkoholní stanice a ochranná léčba
<b>školství</b>	• předškolní vzdělání
	• základní školství
	• střední školství
	• vysoké a vyšší odborné školství
	• volnočasové aktivity
	• tělovýchovné a sportovní aktivity
	• stravování žáků a studentů
	• ubytování žáků a studentů
	• pedagogicko-psychologické poradny
	• pedagogická centra
	• ústavní výchova
<b>kultura</b>	• profesionální umění
	• neprofesionální umění
	• knihovny
	• muzea a galerie
	• památková péče, kulturní dědictví
	• regionální a národní kultura
	• církve
<b>doprava</b>	• veřejná osobní silniční doprava
	• drážní doprava
	• plavba a vodní cesty
	• letecká doprava

Zdroj: [6]

**Příloha C:** Celkové výdaje města Luže na sociální služby od roku 2004 do roku 2014

	2004	2005	2006	2007	2008	
<b>výdaje celkem (v tisících Kč)</b>	1 054,34	798,70	954,30	962,95	1 216,98	
	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>
<b>výdaje celkem (v tisících Kč)</b>	1 483,15	1 054,27	1 209,00	1 097,66	1 269,22	1 048,10

*Zdroj: upraveno dle  
[15], [24]*

**Příloha D:** Výdaje vynaložené na sociální služby v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004–2013 (v Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	
<b>Heřmanův Městec</b>	12 035 080	11 150 890	11 475 910	4 094 610	9 070 300	
<b>Chrast</b>	19 550 470	20 748 440	22 856 190	8 078 980	4 892 320	
<b>Luže</b>	1 054 340	798 700	954 300	962 950	1 216 980	
<b>Proseč</b>	738 430	896 490	2 266 910	13 187 740	3 959 590	
<b>Slatiňany</b>	1 389 340	1 326 700	1 585 980	1 906 230	1 697 960	
<b>Třemošnice</b>	22 230 950	12 794 880	13 259 920	4 590 160	3 196 620	
	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	
<b>Heřmanův Městec</b>	2 698 720	5 360 390	7 948 060	4 058 850	21 839 026	
<b>Chrast</b>	5 876 840	6 857 100	9 531 990	1 278 730	1 242 654	
<b>Luže</b>	1 483 150	1 054 270	1 209 000	1 097 660	1 269 219	
<b>Proseč</b>	1 665 990	1 832 570	2 018 970	2 014 310	2 196 998	
<b>Slatiňany</b>	1 838 100	4 721 170	1 676 530	1 701 560	1 751 496	
<b>Třemošnice</b>	2 836 000	4 166 550	4 970 050	1 796 550	2 124 787	

*Zdroj: upraveno dle  
[24], [38]*

**Příloha E:** Příjmy města Luže ve školských službách od roku 2004 do 2014 (v tisících Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	
<b>Mateřská škola</b>	21,15	64,64	44,37	44,37	44,37	
<b>Základní škola</b>	585,5	561,29	561,29	561,29	561,29	
<b>Základní umělecká škola</b>	5,38	52,39	144	170,63	118,44	
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Mateřská škola</b>	44,37	44,37	44,368	22,188	46,614	22,188
<b>Základní škola</b>	561,29	561,3	561,288	343,494	631,395	561,288
<b>Základní umělecká škola</b>	22,25	22,25	67,05	122,789	151,35	22,25

Zdroj: [15]

**Příloha F:** Výdaje vynaložené na vzdělání v obcích chrudimského okresu od 2 001 do 5 000 obyvatel v letech 2004–2013 (v Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008
<b>Třemošnice</b>	11 529 273	2 615 610	3 733 100	2 435 200	3 358 600
<b>Luže</b>	1 608 500	2 318 780	2 581 050	2 981 220	4 050 770
<b>Chrast</b>	21 762 540	3 949 990	25 226 470	27 831 020	4 671 410
<b>Slatiňany</b>	23 196 830	5 266 230	5 863 280	6 409 580	7 252 670
<b>Proseč</b>	2 934 800	2 473 750	2 496 940	2 725 860	2 808 120
<b>Heřmanův Městec</b>	36 938 210	7 333 640	22 024 560	7 486 710	22 330 000
	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Třemošnice</b>	3 075 020	6 211 520	4 354 380	16 331 280	3 774 165
<b>Luže</b>	2 878 310	3 022 690	15 044 150	3 501 340	4 386 053
<b>Chrast</b>	7 578 930	5 523 360	8 353 050	5 416 730	6 120 603
<b>Slatiňany</b>	12 045 970	6 628 850	6 257 800	7 522 620	7 768 454
<b>Proseč</b>	8 361 570	4 113 390	4 119 550	3 414 970	11 825 902
<b>Heřmanův Městec</b>	x	27 922 540	34 233 430	10 289 220	9 637 839

Zdroj: upraveno podle

[24]

**Příloha G:** Souhrnné výdaje obce na zajišťování kulturních služeb od roku 2004 do 2014

	<b>ROK</b>	<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>
<b>Výdaje celkem</b> (v tisících Kč)		2 226,58	1 622,85	3 806,48	4 007,08	5 846,03
	<b>ROK</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
<b>Výdaje celkem</b> (v tisících Kč)		14 133,5	4 949,42	2 318	1 979,97	3 553,61
						5 265,07

**Příloha H:** Přehled celkových výdajů na kulturní účely v obcích od 2 001 – 5 000 obyvatel chrudimského okresu v roce 2004–2014 (v Kč)

	<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>
<b>Heřmanův Městec</b>	2 932 590	2 199 950	3 827 890	2 785 950	5 486 900
<b>Chrast</b>	3 714 200	3 866 340	6 110 420	4 841 970	5 024 140
<b>Luže</b>	2 226 580	1 622 850	3 806 480	4 007 080	5 846 030
<b>Proseč</b>	533 410	447 890	1 179 290	899 160	722 980
<b>Slatiňany</b>	782 330	923 050	885 630	1 174 080	1 520 840
<b>Třemošnice</b>	1 430 870	1 752 450	1 672 220	2 253 850	2 643 380
	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
<b>Heřmanův Městec</b>	19 538 610	32 502 070	6 952 820	2 433 900	7 034 798
<b>Chrast</b>	4 236 580	4 471 730	4 269 320	4 783 400	4 949 980
<b>Luže</b>	14 133 460	4 949 420	2 318 000	1 979 970	3 553 609
<b>Proseč</b>	1 074 440	761 310	1 848 590	1 772 690	1 539 019
<b>Slatiňany</b>	1 220 640	1 573 320	7 051 820	27 398 190	2 756 131
<b>Třemošnice</b>	8 863 140	16 427 590	2 067 370	2 048 580	2 033 389

Zdroj:[24], [38]



**Příloha CH: Přehled výdajů města Luže v oblasti kultury od roku 2004 do roku 2014**  
(v Kč)

Kód	Druh položky (název)	2004	2005	2006	2007	2008	
3311	divadelní činnost						
3313	filmová tvorba, distribuce - letní kino						
3314	činnosti knihovnické	635 840	646 830	600 240	716 300	1 697 040	
3315	činnost muzeí a galerií	107 920					
3316	vydavatelská činnost						
3319	ostatní záležitosti kultury (sokolovna)	147 310	201 110	2 724 540	622 140	2 095 640	
3321	zachování kulturních památek	214 660	247 470	229 870	225 780	1 127 280	
3322	zachování a obnova kulturních památek	632 820		6 000	1 800 710	107 030	
3326	pořízení, zachování a obnova hodnot národního historického povědomí	45 500	22 830	92 980	2 820	381 430	
3330	církvě a náboženské společnosti						
3341	rozhlas a televize	323 120	79 180	24 880	467 130	233 130	
3349	ostatní záležitosti sdělovacích prostředků	23 610	24 420	24 150	22 400	25 000	
3392	zájmová činnost v kultuře	43 240	363 400	65 770	54 790	119 040	
3399	ostatní záležitosti kultury, církví a sdělovacích prostředků	52 570	37 590	44 050	95 010	45 440	
Kód	Druh položky (název)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
3311	divadelní činnost						
3313	filmová tvorba, distribuce - letní kino				10 510	17 080	
3314	činnosti knihovnické	915 240	985 620	934 140	944 060	898 140	717 700
3315	činnost muzeí a galerií						
3316	vydavatelská činnost	40 000	474 080		16 000	60 500	31 940
3319	ostatní záležitosti kultury (sokolovna)	376 510	354 440	501 560	400 930	1 627 910	2 942 760
3321	zachování kulturních památek	12 147 330	2 733 020	479 280	79 500	214 240	56 000
3322	zachování a obnova kulturních památek	204 750	41 410		30 000		466 790
3326	pořízení, zachování a obnova hodnot národního historického povědomí				100 000		
	církvě a náboženské společnosti					50 000	
3341	rozhlas a televize	321 260	233 430	207 910	187 340	467 700	3 804 500
3349	ostatní záležitosti sdělovacích prostředků	20 260	17 420	134 340	144 240	144 350	148 270
3392	zájmová činnost v kultuře	61 330	61 770	25 050	88 330	18 120	447 160
3399	ostatní záležitosti kultury, církví a sdělovacích prostředků	46 780	48 240	35 720	42 870	55 590	73 950

Zdroj: [15]

**Příloha I: Přehled poskytnutých dotací ze státního a krajského rozpočtu (v Kč)**

Rok	Výše poskytnuté dotace	Čerpáno k 31. 12.	Dotační titul
2005	37 000	37 000	Dotace na činnost informačního centra - nákup PC Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje.
2006	37 000	37 000	Dotace na činnost informačního centra Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje.
	750 000	750 000	Dotace na rekonstrukci domu čp. 87 Luže Dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva kultury.
	350 000	350 000	Účelová dotace na Program regenerace městských památkových rezervací – dům čp. 4 Luže Dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva kultury.
2007	110 996,4	0	Dotace na činnost informačního centra Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje.
	8 000 000	8 000 000	Dotace na rekonstrukci domu čp. 87 Luže Dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva kultury.
	900 000	900 000	Účelová dotace na Program regenerace městských památkových rezervací – dům čp. 1 Luže Dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva kultury.
2008	48 290,35	159 256,75	Dotace na činnost informačního centra Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje. (z roku 2008 převedeno 110 996,4 Kč)
	19 000	19 000	Dotace na opravu a rekonstrukci válečných hrobů Poskytnutá neinvestiční dotace obci z rozpočtu kraje.
	200 000	200 000	Dotace na opravu kaple sv. Jana Nepomuckého Poskytnutá neinvestiční dotace obci z rozpočtu kraje.
2009	45 013	45 013	Dotace na činnost informačního centra Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje.
	200 000	200 000	Účelová dotace na Program regenerace městských památkových rezervací Dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva kultury.
	8 000 000	8 000 000	Dotace na zastřešení hradu Košumberk Dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva kultury.
2010	48 374	48 374	Dotace na činnost informačního centra Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje.
	65 000	65 000	Dotace na pořízení a technickou obnovu investičního majetku knihovny Dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva kultury.
2011	81 085	81 085	Dotace na činnost informačního centra Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje.
2012	108 052	108 052	Dotace na činnost informačního centra Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje.
	100 000	100 000	Dotace poskytnutá pro hrad Košumberk

			Investiční dotace z rozpočtu kraje.
2013	34 000	34 000	Dotace na pořízení a technickou obnovu investičního majetku knihovny Dotace byla poskytnuta ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva kultury.
	33 473	33 473	Dotace na činnost informačního centra Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje.
2004	256 000	327 600	Dotace na opravu válečných hrobů Poskytnutá účelová dotace ze státního rozpočtu.
	29 884	29 884	Dotace na činnost informačního centra Poskytnutá neinvestiční, účelová dotace obci z rozpočtu kraje.

Zdroj: [15]

**Příloha J:** Celkové příjmy obcí chrudimského okresu za období 2004–2014 (v Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	
<b>Heřmanův Městec</b>	103 750 430	68 153 470	92 024 650	70 322 130	76 207 340	
<b>Chrast</b>	70 299 650	54 515 730	85 345 160	51 989 300	56 781 130	
<b>Proseč</b>	64 954 240	68 351 380	25 532 330	42 771 520	32 189 630	
<b>Luže</b>	43 953 280	31 719 470	30 484 500	49 852 670	39 786 810	
<b>Slatiňany</b>	59 762 060	45 453 460	45 116 200	45 387 550	59 334 240	
<b>Třemošnice</b>	69 577 190	53 901 290	48 806 850	48 461 490	58 118 370	
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Heřmanův Městec</b>	76 963 260	95 686 660	91 144 000	60 189 550	84 766 329	88 301 801
<b>Chrast</b>	43 593 830	49 085 040	56 303 080	41 946 380	57 271 670	70 116 076
<b>Proseč</b>	47 921 310	40 005 700	35 729 390	31 826 530	41 263 690	38 827 391
<b>Luže</b>	38 087 810	50 627 150	41 111 680	36 229 880	40 611 941	42 474 640
<b>Slatiňany</b>	53 025 020	60 722 700	52 121 960	60 642 920	57 914 201	65 777 409
<b>Třemošnice</b>	43 238 430	44 039 900	59 609 250	51 104 950	46 730 345	49 270 972

Zdroj: upraveno dle  
[15], [24]

**Příloha K:** Celkové výdaje obcí chrudimského okresu za období 2004–2014 (v Kč)

	2004	2005	2006	2007	2008	
<b>Heřmanův Městec</b>	110 709 040	68 675 380	82 598 490	54 857 140	78 128 350	
<b>Chrast</b>	74 381 950	54 925 270	84 525 280	63 103 620	47 511 610	
<b>Proseč</b>	70 244 530	74 609 450	24 872 840	40 031 290	27 313 620	
<b>Luže</b>	47 239 000	31 208 650	39 880 620	47 236 070	43 275 110	
<b>Slatiňany</b>	67 623 170	48 943 140	50 494 440	40 072 990	50 215 310	
<b>Třemošnice</b>	67 788 040	50 411 570	46 509 570	60 007 900	37 421 850	
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Heřmanův Městec</b>	97 890 830	102 044 260	85 601 190	51 460 940	79 726 269	76 371 702
<b>Chrast</b>	42 128 570	38 754 400	54 886 810	39 149 920	64 194 649	59 100 358
<b>Proseč</b>	56 492 680	35 893 190	33 860 860	28 776 070	37 652 858	39 838 806
<b>Luže</b>	44 230 960	43 218 980	42 137 270	34 366 240	39 973 194	42 596 496
<b>Slatiňany</b>	64 811 500	42 560 280	47 275 170	67 902 870	49 400 893	50 153 383
<b>Třemošnice</b>	53 525 270	57 759 880	39 521 620	54 574 690	40 918 235	43 911 284

*Zdroj: upraveno dle  
[15], [24]*